Է. ՏԱՐԻ 1816 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 25 ԱՐԱՑ 4382 — Հ. Տ. 1 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1890 — Ն. Տ. 13 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1890 — ՀԻՃՐ. 22 ՃԷՄԱԶԻՒԼ ԱԽԸՐ 1307 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

درعلیه‌ده غلطه‌ده نورادونکیان خانده آره‌ولك
غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան	գանձման	արժէք	160
»	»	Վեցամսեայ	»	80
»	»	Եռամսեայ	»	40
Գաւառաց	»	Տարեկան	»	200
»	»	Վեցամսեայ	»	100
Օտար երկիրներէ	տարեկան	Ֆրանք		56
»	»	վեցամսեայ	»	28

Դուրս զրկուած յօդուածոց համար ծախքը Տնօրէնութեան վրայ է. Խմբագրութեան զրկուած նամակ կամ գրութիւն ետ չդարձուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 1 ՓԵՏՐՈՒԱՐ, 1890

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՕՐՈՒԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐՆ

ՊԱԼՔԱՆԵԱՆ ԴԷՊՔԵՐ

Պելկրատի քաղաքային խորհրդոյ նախագահ Պ. Փաչիչ այս օրերս Եւրոպա կ՚ուղեւորի, պաշտօնական նպատակ ունենալով քաղաքապետական հաստատութիւններն ուսումնասիրել։ Բայց ամենէն առաջ Ռուսիա պիտի երթայ և ընդ. երկար պիտի մնայ. որովհետեւ Սերպիոյ արմատական նախարարութեան կողմէ քաղաքական պաշտօն ունի ռուս կառավարութեան և ազգին մօտ։ Արդի սերպ նախարարութիւնը մեծ վստահութիւն չի տածեր Փեթերսպուրկի սերպիական դեսպան Պ. Սիմիչի վրայ։

—Սերպ կառավարութեան և բանակին միջեւ վէճը վերջ չգտաւ դեռ։ Մինչ Պելկրատի պաշտօնաթերթը կը շարունակէ զինուորական կարգաց մէջ անակնկալ պաշտօնանկութեանց և անուանմանց ցուցակներ հրատարակել, մայրաքաղաքին մէջ գտնուող սպայից խումբն իրենց մէջ հանգանակութեամբ զինուորական նոր թերթ մը սկսաւ հրատարակել, Զօր Բանակի անուամբ։ Այս թերթին առաջին թիւը կը պարունակէ կծու յօդուած մը, որով կը զգուշացնէ սերպ կառավարութիւնը բանակին գործոց խառնուելէ։

—Մեծին Բրիտանիոյ և Սերպիոյ միջեւ առեւտրական դաշնագիրն, որ տասն տարւոյ պայմանաժամով 1880 փետր. 7ին կնքուած էր, անցեալ շաբթուն լրացաւ։ Երկամեայ պայմանաժամով առժամանակեայ պայմանագիր մը կնքելու համար բանակցութիւնք տեղի կ՚ունենան Պելկրատի անգլիական դեսպանին և սերպ կառավարութեան միջեւ։

—Սերպիայէ մեկնելէն առաջ, չեռնակորեան պատուիրակ Պ. Վուքովիչ յայտարարեց սերպ կառավարութեան թէ Չեռնակորայի իշխանն յոյժ եղբայրական զգացումներ կը տածէ Օպրենովիչեան գերդաստանին նկատմամբ։ «Շատ ի դէպ էր այսպիսի յայտարարութիւն մ՚ընել դէթ առ ի քաղաքավարութիւն, կ՚ըսէ Թայմզի թղթակիցն, որովհետեւ Պ. Վուքովիչ իւր այցելութեան միջոցին չծածկեց բնաւ թէ իւր տէր փափաքող է Սերպիացւոց իշխելու։»

— Փանիցա հազարապետին հետ ձերբակալուած սպայից թիւը տասնի հասաւ։ Ասոնցմէ երեքը մէկ մէկ գունդի կը հրամայէին և երկուքը՝ մէկ մէկ հեծելագունդի։ Քանի կ՚երթայ մեծագոյն համեմատութիւններ կ՚առնու այս գործ։ Թայմզ ցաւ կը յայտնէ որ Պուլկարիոյ համբաւեալ հանդարտութիւնն, յորմէ այնչափ գոհ էին Պուլկարիոյ բարեկամք, այսպէս յանկնկալս կը խռովի ներքին տարաձայնութեամբ մը։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱՑ ԴԱՏԸ

Ֆրանսայի դատական իշխանութիւնը վերջապէս որոշեց թէ Քօնթուառ տ՚Էսքօնթի և Մետաղաց Ընկերութեան խորտակումը սեղանաւորաց ոմանց ապօրէն գործունէութեան հետեւանք էր, մինչդեռ ըստ ոմանց սովորական դժբախտութիւն մը կը համարուէր։ Սէնի (Փարիզի) դատարանին հարցաքննիչ դատաւոր Պ. Փրէնէ հրամանագիր մը հանելով պատժական դատարանին առջեւ զրկեց զՊ. Էտուառ Հէնչ, լուծեալ Քօնթուառ տ՚Էսքօնթի վարչական խորհրդոյ նախագահ, զՊ. Էմիլ Լավէյսիէռ, նախագահ Մետաղաց Ընկերութեան վարչական խորհրդոյ, և զՊ. Սըքրէթան, տնօրէն Մետաղաց Ընկերութեան։

Կը յիշուի թէ 1889 փետր.ի մէջ լուր ելած էր թէ Քօնթուառ տ՚Էսքօնթ մեծ վնաս կրած է Մետաղաց Ընկերութեան պղնձի շահադիտութեան գործին մէջ։ Հետեւապէս իւր բաժնեթուղթ 200 ֆր. ինկաւ։ Մի քանի օր ետքը, Քօնթուառ տ՚Էսքօնթի տնօրէն Պ. Տանֆէռ Ռոշռօ ինքնասպան եղաւ։ Բաժնետէրց և աւանդատուաց մէջ սարսափ տիրեց, և ամեն ոք իւր բաժինը ծախել կամ իւր դրամն ետ պահանջել սկսաւ։ Փետր. 28էն մինչև մարտ 12 Քօնթուառն 182 միլիոն ֆր. ետ տուաւ, փոխ առնելով Ֆրանսայի Դրամատունէն և Փարիզի Դրամատունէն։ Այս աջակցութեան արժանացաւ շնորհիւ ելմտական նախարար Պ. Ռուվիէի միջամտութեան, որ իրեն պարտականութիւն համարեց սեղանաւորական մեծ տագնապի մը առաջքն առնուլ, որ անխուսափելի էր եթէ Քօնթուառն իրեն աւանդ տրուած դրամները չկարենար հատուցանել անմիջապէս։

Բայց միեւնոյն ժամանակ դատական նախարար Պ. Թէվրնէ դատական քննութիւն մը բացաւ։ Երկու շաբաթ ետքը, պոլանժէական երեսփոխան Պ. Լօռ Երեսփ. Ժողովոյ մէջ հարցապնդում մ՚ըրաւ Մետաղաց Ընկերութեան խորտակման նկատմամբ. և յետ երկար վիճաբանութեան, երեսփոխանական մեծամասնութիւնը սա որոշումը տուաւ թէ կառավարութիւնը պարտի քննել ստուգել թէ ո՛յց ոմանց յանցապարտ արարքներուն հետեւանք է այս դժբախտութիւն, որ մեծ հարուած կուտայ հանրային վարկին, եւ ծանր վնասներ կրել կուտայ շատ մը միջին և ստորին կարգի ընտանեաց, որք իրենց բովանդակ խնայութիւնները վստահած էին Քօնթուառին, և բաժնեթղթոց ահռելի անկմամբ գրեթէ իրենց բոլոր դրամագլուխը կը կորուսանէին։

Այս վիճաբանութեան հետեւեալ օրը Քօնթուառի տնօրէնք հրաժարեցան, և առժամանակեայ երկու տնօրէնք անուանեցան, որք հաշիւները քննելով տեղեկագրեցին թէ Քօնթուառի վարչութեան մէջ անկանոնութիւնք և կասկածելի արարք մուտ գտած էին։ Ասոր վրայ Պ. Փրէնէ դատական քննութիւն մը կատարեց։ Քօնթուառի տնօրէնք ամբաստանեցան թէ (Ա.) Քօնթուառ տ՚Էսքօնթի Դրամատան և Մետաղաց Ընկերութեան դրամագլուխները փճացուցած են անխորհուրդ ձեռնարկութեամբք. (Բ.) թէ՛ դրամատան և թէ Ընկերութեան բաժնետէրերը խաբելու և անոնց կասկածները չարթնցնելու համար, կեղծ շահաբաժիններ տուած են՝ դրամագլխէն առնելով, և (Գ.) խօսք մէկ ըրած են արուեստակեայ կերպիւ պղնձի գինը բարձրացնելու համար այն սովորական գնէն որ բնական մրցմամբ և տուրեւառով կ՚որոշուէր կը հաստատուէր։ Յայտնի է թէ ֆրանսական օրէնքն յատուկ յօդուածով մը կ՚արգիլէ վաճառաց գինն արուեստակեայ կերպիւ բարձրացնելու նպատակաւ եղած միաբանութիւնը։

1889 ապրիլ 19ին նախկին Քօնթուառ տ՚Էսքօնթը լուծուեցաւ բաժնետերց գումարման մը մէջ, և Պ. Մօրօ և Պ. Մոնշիքուռ հաշուեյարդար կարգուեցան, նոր Քօնթուառ մը կազմելու արտօնութեամբ։ Նոր Դրամատունը կազմեցաւ 40 միլիոն ֆր.ի դրամագլխով, 500 ֆրանքնոց 80 հազար բաժնի վրայ։

Մետաղաց Ընկերութեան գործին նկատմամբ դատական նախարարին բացած քննութիւնն ապրիլ 16ին վերջացաւ, և ընդհանուր դատախազն հարցաքննութեան ենթարկեց զՊ. Սըքրէթան և զՊ. տը Լավէյսիէռ։ Երկուքն ալ ամբաստանուած էին պատժական օրէնքի 419րդ յօդուածին և 1867ի աւանդի օրէնքին հակառակ վարմանց պատճառաւ։ Մետաղաց Ընկերութեան գործին հարցաքննութիւնն ևս Պ. Փրինէի յանձնուեցաւ։ Հաշուեյարդարներուն տեղեկագրէն երեւցաւ թէ Մետաղաց Ընկերութիւնը մինչեւ ապրիլ 13 կրած էր 120 միլիոն 968, 236 ֆր.ի վնաս, առանց հաշուելու այն վնասներ որք յառաջ կուգան կարգ մը պայմանագրութեանց չկատարուելէն և պղնձի գնոյն կրած մեծ անկումէն։ Սեպտ. 30ին Սէնի առեւտրական դատարանը, Քօնթուառ տ՚Էսքօնթի երկու հաշուեյարդարներուն կողմէ Պ. Տանֆէռ Ռոշռոյի ժառանգութեան դէմ բացուած դատը քննելով, որոշեց թէ Քօնթուառի տնօրէնք պատասխանատու են, բայց անոնց ուղղամտութիւնը խնդրոյ ներքեւ չի կրնար ձգուիլ։

Այս վճռէն ետքը, Քօնթուառի նախկին տնօրէնք և հաշուեքննիչք, ի բաց առեալ զՊ. Հէնչ, իրենց քսակէն 25 միլիոն ֆր. առաջարկեցին բաժնետերց՝ ի մասնակի հատուցում այն վնասուց զորս պատճառած էին իրենց անխորհուրդ գործովք։ Դեկտ. 28ին գումարեալ ընդհանուր ժողովոյ մը մէջ, բաժնետէրք ընդունեցին այս գումար։ Պ. Հէնչ իւր կողմէ առաջարկ մ՚ըրաւ որ չընդունուեցաւ։ Քննութիւնն յառաջ տարուելով, այն ելքն ունեցաւ որ վերև յիշուած երեք անձինք պատժական դատարանին առջեւ զրկուեցան։ Փարիզի Դրամատան գեր-նախագահ Պ. Ժուպէռ եւս այս երեքին հետ դատի ենթարկուած է ըսուեցաւ, բայց յետոյ հերքեց հեռագիր մը։(*) Իսկ երկուց հաստատութեանց միւս 28 տնօրէնք դատաստանէ զերծ կացուցուեցան, իրենց անձնական պատասխանատուութիւնը ապացուցուած չըլլալով։ Բայց կարգ մը բաժնետէրք բողոք պիտի բառնան հարցաքննիչ դատաւորին որոշման դէմ, և նախ և առաջ այս բողոք պիտի քննուի, որով երից կամ չորից ամբաստանելոց բուն դատաստանը ժամանակ մը կը յապաղի։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Ռուս կառավարութիւնը, տեսնելով թէ Պալթիկ ծովու և Սեւ ծովու ռուսական նաւարանք փափաքուած արագութեամբ չեն շիներ այն նոր մարտանաւերը որովք ռուս նաւատորմն օժտել որոշուած է, երեք ճարտարապետներ ղրկեց յԱնգլիա, իւր հաշուոյն երկու մեծ զրահաւորներ շինել տալու համար անգլիական նաւարանաց մէջ։ Այս զրահաւորք դեռ ևս նմանը չտեսնուած զօրութեամբ մեքենայներ պիտի ունենան, և Քրուփի ամենախոշոր թնդանօթովք պիտի սպառազինուին։ Զարն անձամբ կը հսկէ այս գործի։

—Կեդրոնական Ասիոյ մէջ Ամուրի հեծելագնդոց ենթասպայ խաղախ Պ. Փիէշցով անցեալ նոյմ. ամսուն ճամբայ ելաւ Ամուր գետի վրայ Պլակօվէշչենսք քաղաքէն, ձիով մինչեւ Փեթերսպուրկ ուղեւորելու համար։ Դեկտ. ամսուն, սիպերիացի վաճառականք այս յանդուգն զօրականին պատահած են մերձ Իրքութսք, 2000 վերստ հեռի իւր մեկնակէտէն։ (Հինգ վերստ մէկ ժամու ճամբայ է։) Պ. Փէշցով այդ ճամբորդութիւնը կ՚ընէ իւր հեծելագնդի ձիով, առանց ընկերի, և օրն 75 վերստ ճամբայ կ՚առնու։ Թէ՛ ձիուն և թէ ձիաւորին կորովալի երեւոյթէն դատելով, կը գուշակուի թէ Պ. Փէշցով յաջողապէս ի գլուխ պիտի հանէ հեծելազօրաց տարեգրութեանց մէջ նմանը չտեսնուած այս ուղեւորութիւնն, որովհետեւ իւր մեկնակէտէն մինչեւ Փեթերսպուրկ 8000 վերստի կամ 8500 քիլօմէթրի ճամբայ է, ուր 40 աստիճան ցուրտ կը տիրէ, և հարկադրեալ է երբեմն գիշերներն ալ ճամբորդել՝ իջեւան գտնելու համար։

ԻՏԱԼԻԱ ԵՒ ԱՒՍՏՐԻԱ

Ի մօտոյ պիտի հրատարակուին Իտալիոյ արտաքին գործոց նախկին նախարար հանգուցեալ Ռոպիլանթ զօրավարի յիշատակագիրք։ Ռոպիլանթ Երրեակ Նիզակակցութեան կնքման գլխաւոր ջատագովներէն մին եղած էր։ Եւ հետաքրքրաշարժ է իւր յիշատակագրաց մէջ ըրած սա յայտարարութիւն թէ «Մեր բուն նպատակ մի և անփոփոխ է, առ որ կը ձգտինք ամենքս անխտիր, այսինքն՝ Թրիէսթէի և Թրէնթինոյի ազատումն աւստրիական տիրապետութենէն։ Բայց պէտք է որոշում մը տալ. կա՛մ պատերազմ հրատարակենք Աւստրիոյ դէմ, և կամ դաշնակցինք անոր հետ։ Միջին ճամբայ չկայ։ Եւ մեր նպատակին աւելի դիւրաւ կը հասնինք Աւստրիոյ հետ դաշնակցելով»։ ([illegible])

Ի ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Գրեթէ ամեն կուսակցութեանց վերաբերեալ լրագիրք կը գովեն Վիլհէլմ Կայսեր նախաձեռնութիւնը՝ գործաւորական խնդրոյն միջազգային կարգադրութեան մասին, որպէս բացատրեցինք երէկ։ Մինչեւ իսկ լրագիրք ոմանք զարմանք կը յայտնեն թէ երիտասարդ Կայսրը, զոր լոկ զինուորական եռանդեամբ օժտեալ կը համարէին ի սկզբան, ընկերային բարենորոգման նախաձեռնութիւն կը ցուցնէ այժմ, տնտեսական խնդրոց ևս գիտակցութիւն և հոգածութիւն ի հանդէս բերելով։

—Աւստրիական լրագիրք զարմանք կը յայտնեն որ Կայսրն, Իշխան-Նախարարապետին պատուիրելով որ անգլիական, ֆրանսական, զուիցերիական և պելճիքական կառավարութեանց հետ բանակցութեան մտնէ, չի յիշեր զԱւստրիա, որ ո՛չ նուազ զբաղեալ է գործաւորական խնդրովք, և այսպէս երկրորդական կառավարութեանց կարգին մէջ կը թողու Վիեննայի կառավարութիւնը։

—Վիլհէլմ Բ. Կայսեր զաւակունք չարքաշ կրթութիւն մը կ՚առնուն։ Պալատական պերճութեան տպաւորութիւններէն ըստ կարի հեռի ապրելու համար, իւր որդիք, որոց երիցագոյնն ութամեայ է դեռ, Հանովեր պիտի ղրկուին, և հոն քաղաքային հասարակ վարժարանաց մէջ պիտի կրթուին։ Կայսրը շատ սիրած է Հանովերը, ուր նախկին հակպրուսիական թագաւորին հպատակներն յոյժ սիրալիր ընդունելութիւն ըրած են իրեն։ Այս առթիւ Վիլհէլմ Բ. «մայրաքաղաք և արքայական ոստան» տիտղոսը տուած է Հանովեր քաղաքին։

Ի ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ

Կալկաթայէ կը հեռագրուի թէ բորոտութեամբ վարակեալ թշուառք պիտի հրճուին Ուալլէսի իշխանին երէց որդի Ալպէրթ-Վիքթոր իշխանին՝ ի Հնդկաստան ուղեւորութենէն, որովհետեւ այս առթիւ հնդիկ մեծատուն մը, Սըր Տինշաւ Փրթիթ 100,000 ռուփի (10,000 ոսկի) կը նուիրէ Պոմպայի մէջ բորոտներու հիւանդանոցի մը շինութեան համար։ Նապապ Ունագատ ալ Քաթիւար նահանգին մէջ նմանօրինակ հաստատութիւն մը հիմնել խոստացած է։ Կալկաթայի մէջ ևս նոյն նպատակաւ հանգանակութիւն բացուած և արդէն 45,000 ռուբի ստորագրուած է։

ԱՓՐԻԿԵԱՆ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹԻՒՆՔ

Շուէտի հակագերեվարական ընկերութեան նախագահ Պ. Զախրիսէն մարդասիրական նպատակաւ արշաւանք մը պիտի ընէ ի Կեդր. Ափր.։ Մայիս ամսուն ճամբայ պիտի ելնէ, և Մօզամպիքէ դէպ ի Թանկանիքա լիճը պիտի երթայ, և անտի դէպ ի Վիքթորիա Նիանզա լիճն։ Իւր նպատակն է Ուժիժիի և Վիքթորիա Նիանզայի միջեւ կայարաններ հաստատել, այն կողմերը գերեաց որսացումն և առեւտուր խափանելու համար։ Իրեն պիտի ընկերանան հարիւր չափ շուէտացի գործաւորք, և ի Մօզամպիք 1,500 բնիկներ պիտի վարձէ և սպառազինէ, ձեռնարկութիւնն յաջողապէս ի գլուխ հանելու համար։ Շուէտի կառավարութիւնն ո՛ և է նպաստ չի տար իրեն։ Կէս միլիոն մարք կ՚ենթադրուի արշաւանքին ծախքն և այս գումարին կէսէն աւելի ստորագրուած է արդէն Շուէտի, Պելժիոյ և Միացեալ Նահանգաց մէջ։

ՊԵՍԱՐԱԲԻՈՅ ՎԱՆՔԵՐՆ

Երբ Պեսարապիա Ռումանիոյ ձեռքն էր՝, Ռումանք, ուրիշ հաստատութեանց հետ, նաեւ շատ մը վանքեր հիմնեցին հոն, և այս վանքերու յատկացուցին կալուածներ և եկամուտներ։ Այս բարեբեր և ամեն տեսակէտով կարեւոր նահանգն իւր ձեռքն անցունելէն ի վեր, Ռուսիա հետամուտ է հոն ռուս տարրը զօրացնելու և ռուման տարրը տկարացնելու։ Մեծ թուով ռուս գաղթականք հաստատեցան ի Ռումանիա, և բնիկ Ռումանք կամայ ակամայ տեղ տուին անոնց, իրենք ալ ռուսական հողը գաղթելով, կամ ի Ռումանիա մնալով։ Վանուց շուրջ առաջուան հոծ ռուման ազգաբնակութիւնը չմնաց։ Ռուս կառավարութիւնը պատրուակ մը կը փնտռէր վանքերը ռուսացուցման գործին ծառայեցնելու, և Լ. Հէրալտի մէջ կը կարդանք թէ այդ պատրուակ գտնուած է արդէն։ Ռուսասէր ռուման կալուածատերց ոմանց նախաձեռնութեամբ, հանրագրութիւն մը կը ստորագրուի Պեսարապիոյ մէջ, որով ռուս կառավարութենէն կը խնդրուի յիշեալ վանուց եկամուտներն յատկացնել ռուսական վարժարանաց հաստատման Պեսարապիոյ մէջ, որպէս զի ռուս լեզուն ու գրականութիւնն աւելի շուտ հաստատուին և ծաւալին բնիկ ժողովրդեան մէջ, որ կ՚երեւի թէ չունի ուրիշ փափաք բայց եթէ ռուսանալ ժամ յառաջ։ Բնական է որ այս հանրագիր, վերէն թելադրուած, վաղ ընդ փոյթ պիտի ընդունուի և գործադրուի, որով ռուման լեզուն և զգացումը վառ պահելու և ռումանական վարժարաններ պահպանելու սահմանուած վանքեր տիրող քաղաքականութեան պիտի ծառայեն յետ այսորիկ։

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Գործաւորական խնդրոյն վրայ գերման դեսպանին առաջարկութեան Պ. Սփիւլլէր պիտի պատասխանէ եղեր թէ Զուիցերիոյ կառավարութիւնն արդէն այնպիսի առաջարկ մ՚ըրած է Ֆրանսայի՝ գործաւորական խնդրոյն կարգադրման համար միջազգային Դեսպանախորհրդոյ մը գումարումը խնդրելով։

(*) Հակառակ այս հերքման, կ՚երեւի թէ Պ. Ժուպէռ եւս ի դատ կը քաշուի։

—)(71)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺԻՒԼ ՄԱՌԻ

ԿՈՐՈՒՍԵԱԼ ԴՐԱԽՏ

ՄԱՍՆ ԵՐՐՈՐԴ

ԱՆՅԵԱԼԸ

Ըրնօտիէռ ներս մտաւ ու բարեւեց զանոնք։ Տասնապետը կը ճանչնար, բայց ոստիկանը տեսած չէր բնաւ։

Բայց այդ թշուառականներուն բնազդումն այնքա՛ն զօրաւոր է որ իսկոյն գուշակեց թէ թշնամի մը ունէր իր դէմ եւ վտանգը նշմարեց։

Բժիշկը ներս մտնելուն պէս, տասնապետը խոհեմութեամբ եւ գրեթէ առանց նշմարուելու, գնաց կանգնիլ անոր եւ դրան միջեւ։

—Պարոն Ըրնօտիէռի՞ հետ խօսելու պատիւն ունիմ արդեօք, հարցուց Մարէսքօ քաղաքավարութեամբ խոնարհելով։

—Այո՛, պարոն։ Հաճեցէք ըսել թէ ի՞նչ կայ։

—Ես ոստիկանութեան պաշտօնեայ եմ, պարոն, աւասիկ այցետոմս։

—Ձեզ հետ ի՞նչ գործ կրնամ ունենալ։

—Դուք, պարոն, ոչինչ։ Իսկ ես շատ բան։

Թղթապանակ մը հանեց ու ձերբակալման հրամանագիր մը ցոյց տուաւ։

—Այս հրամանագրոյ գործադրութիւնն ինծ յանձնուած է ձեզ դէմ։

—Ի՞նծ դէմ, պարոն, ըսաւ Ըրնօտիէռ, մահացու հարուած մը ստանալով այս խօսքէն, սակայն սքանչելի կերպիւ ինքզինքը զսպելով։

—Կարդացէ՛ք։

Բժիշկը կարդալ ձեւացուց։ Բան մը չէր տեսներ։

—Պարոն Բէռօշէլ լաւ կշռա՞ծ է այսպիսի տնօրինութեան մը ծանրութիւնը, յառաջ բերելիք գայթակղութիւնը, ինձ պատճառելիք անպատուութիւնը...

—Տարակոյս չկայ, քանի որ Պ. Բէռօշէլ լուրջ մարդ մըն է։ Մնաց որ ես իրաւունք չունիմ ձեզ հետ վիճաբանելու, պարոն, դուք ազատ էք Պ. Բէռօշէլի հետ ընել այս բանս։ Իմ ստացած հրահանգս է զձեզ տանիլ, եւ որքան ալ դժուարին ըլլայ այն, պարտաւոր եմ հնազանդիլ։

—Գիտեմ, պարոն, գայթակղութեան առաջքը առէք։ Այս գործին մէջ թիւրիմացութիւն մը կայ զոր դիւրին պիտի ըլլայ ինձ փարատել։

—Ես ալ այնպէս կը յուսամ ձեր մասին։ Գալով գայթակղութեան, տասնապետն եւ ես ձեռքերնուս եկածը պիտի ընենք այդ բանը ձեզ խնայելու համար։ Այսպէս, պարոն, եթէ կուզէք իմ խորհուրդիս հետեւիլ, ձիերը լծել կուտաք։ Երկուքնիս կառք կը նստինք։ Ձեր սպասաւորը կը վարէ կառքը։ Ասկից աւելի բնական բան չըլլար։ Գիւղին մէջ ո՛չ ոք կ՚իմանայ ձեր ձերբակալումը։

—Լաւ։

—Եւ եթէ Պ. Բէռօշէլ վար դնէ զձեզ...

—Անկարելի է այդ։

—Իր և ձեր միջեւ կարգադրելի գործ մըն է այդ, պարոն։ Եթէ զձեզ վար դնէ, այն ժամանակ սպասաւորնիդ կը վերադառնայ կառքով։

Ըրնօտիէռ ձեռքը ճակտին տարաւ դանդաղօրէն։

Կը հարցունէր ինքնիրեն թէ՛ ինչ պատահած էր արդեօք, թէ ի՛նչ էր պատճառն այս անագան ձերբակալման և ի՛նչ կարեւոր փաստ երեւան ելած էր քննութեանց մէջ։

Վայրկեան մը մտքէն անցաւ թէ մի՛ գուցէ Լա Հէյօն մատնած ըլլար զինքը։

Բայց ճիշդ առջի երեկոյին Շանդիրըլի ճամբէն անցնելով գեղջկուհւոյն հանդիպած էր որ կենսատուի խուրձեր կը հաւաքէր որոնցմով կուզէր իր փուռը տաքցընել ու հացը եփել։ Դաշտօրէք ամայի էին. շուրջերնին տափարակ գետին էր. ոչ ոք կրնար լսել իրենց խօսակցութիւնը, գիշերն ալ վրայ հասած ըլլալով, կարելի չէր տեսնել զիրենք։

Ըրնօտիէռ կառքը կեցուց ճամբուն վրայ։

Գեղջկուհին ճանչցաւ բժիշկը և մօտեցաւ մեղմիւ։

Ու ցած ձայնով քանի մը բառ փոխանակեցին։

—Քիչ մը աւելի հանդա՞րտ ես, Մառի։

—Այո՛։

—Այլ եւս չես վախնար։

—Ո՛չ, մինակ գիշերները երբեմն, երբ Հէյօնը քովս չըլլար։

—Զգուշացիր անխոհեմութիւն գործելէ։

—Մի՛ վախնար։

—Ստակդ անտառին մէջ թաղուա՞ծ թողուցիր։

—Այո՛, բայց կուզեմ երթալ հանել։

—Դեռ շատ կանուխ է։

—Այս օրերս շարունակ անձրեւած է եւ կը վախնամ որ պանքնոտները չփտտին։ Պարապ տեղը փաթթեցի զանոնք շրջազգեստիս մէկ կտորին մէջ։

—Խոհեմութի՛ւն։

—Անհո՛գ եղիր։

—Ուրեմն ամեն բան կարգին է։ Եւ ի՛նչ որ ալ պատահի բերնէդ բառ մը չես հաներ, այնպէս չէ՞։

—Երբե՛ք։ Դուք ալ նոյնպէս ձեր կողմէ լռութիւն պիտի պահէ՞ք։

—Ապահով եղիր։

Նշան մը ըրին իրարու։ Լա Հէյօն իր իր կենսատոյները ձեռքի կառքի մը մէջ դիզած էր։ Ըրնօտիէռ ձին մտրակեց։ Իրարմէ բաժնուեցան։

Այս հակիրճ տեսակցութիւնը տոքթորին մտքը կուգար։

Ուրեմն տարակոյս չկար թէ գեղջկուհին չէր խօսած։ Ազատ ըլլալու էր, բաւական է որ այդ առաւօտուն, միեւնոյն ժամուն, նա ալ իրեն պէս ձերբակալուած չըլլար։

Եթէ Լա Հէյօն ձերբակալուած ըլլար, ինք քանի մը օրէն միայն պիտի իմանար։ Այդ բանն առժամապէս պիտի ծածկէին իրմէ, մինչեւ որ նախ զինքը եւ ապա գեղջկուհին հարցաքննէին։

Բայց այս ենթադրութիւն երկիւղ չէր պատճառեր իրեն։

Ինք կը ճանչնար Լա Հէյօնը, զինքը չպիտի մատնէր։

Մարէսքօ անոր մտածելը տեսնելով, ըսաւ.

—Պարոն, որքան աւելի երկար ժամանակ սպասենք, այնքա՛ն աւելի շուտ պիտի կասկածին գիւղին մէջ, անցած դարձածին վրայ։

—Իրաւունք ունիք։

Զանգակը զարկաւ, Պակադէլը կոչեց և հրաման տուաւ որ կառքը լծէ ու պատրաստ գտնուի իրեն ընկերանալու։

—Պարոն, ըսաւ Մարէսքօ, կարելի է որ երկար ատեն բացակայ մնաք ձեր կնոջ և աղջկան քովէն. ուստի եթէ կ՚ուզէք հոս բերել տալ զանոնք և հրաժեշտի ողջոյնները մատուցանել, արգելք չեմ ըլլար։

Ըրնօտիէռ գլուխը խոնարհեց կուրծքին վրայ։

—Ո՛չ, ըսաւ... աւելի լաւ է որ չտեսնեմ զիրենք։

—Դուք գիտէք, Պարոն։

Տասն վայրկեան յետոյ, կը մեկնէին։

Ժիլէթ, սանդուխին բարձունքէն, ամեն բան իմացած էր, որովհետեւ դահլիճին դուռը կիսարաց մնացած էր։

—Սխալած չէի, մրմռաց։

Հօրը վերջին խօսքը սառեցուց զինքը։ Ըրնօտիէռ, իր աղջիկը, իր կինը գրկելու պէտքն իսկ չէր զգար։

—Ես հայր ունեցած չեմ, ըսաւ ինքնիրեն։

Երբ դուռը վերստին փակուեցաւ, երբ կառքը՝ Պակադէլի վարչութեամբ՝ վանդակադռնէն անցաւ և աներեւոյթ եղաւ ճամբուն հորիզոնին վրայ, հեգ աղջկան այնպէս թուեցաւ թէ ծանր բեռ մը կ՚իյնար իր կուրծքին վրայ։

Այնուհետեւ, մի՛ս մինակ էր աշխարհի մէջ, անդամալոյծին հետ մինաւորիկ։

Եւ ճիշդ այդ մտածումը, իր մօրը մտածումը, քիչ մը սիրտ տուաւ իրեն։

Քաշքշուելով մինչեւ անոր սենեակը գնաց դողդոջուն։

Դուռը բանալու վրայ էր, կանգ առաւ։

Ի՞նչ պիտի ըսէր։ Ի՞նչ սուտ պիտի հնարէր։ Անդամալոյծին իմացնե՞լ ահռելի ճշմարտութիւնը, անկարելի էր...

—Աստուա՛ծ իմ, խելք մը սորվեցուր ինծի։

Եւ դուռը բացաւ։

Անդամալոյծը նորէն քնացած չէր։

Անկողնէն մտիկ ըրած էր ջանալով հասկնալ թէ վարը ի՞նչ կանցնէր կը դառնար, որպէս թէ դժբաղդութեան մը բնազդական երկիւղն ունենար։

Իմացած էր կառքին մեկնիլը։

—Հայրդ ո՞ւր է, Ժիլէթ։

—Այո՛, մայրիկ։ Ծննդաբերութեան մը համար կանչեր են զինքը։ Հայրս անշուշտ դժուարին պարագաներէ կը վախնայ, որովհետեւ գործիքներն ալ հետը տարաւ։

(Շարունակելի)

Ի ՄԵՐՎ

Հեռագիրը ծանոյց թէ Մերվի գաւառակին զինուորական հրամանատար գնդապետ Ալիխանոֆ պաշտօնանկ եղեր է՝ իւր գործած զեղծումներուն պատճառաւ։ Այժմ կը կարդանք ռուսական լրագրաց մէջ թէ նմա յաջորդ կարգուած է հայազգի իշխան գնդապետ Բէհբութով։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կրօնական ժողովն թէեւ ի նիստ հրաւիրուած էր երէկ ի խորհրդարանի Ղալաթիոյ, սակայն մեծամասնութիւն գոյացած չըլլալով, ներկայք՝ ընդ նախագահութեամբ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր՝ ինչ ինչ մասնաւոր խնդրոց տնօրինութեամբ զբաղեցան։

Քաղաքական ժողովը վաղն ի նիստ պիտի գումարի ի խորհրդարանի Ղալաթիոյ։

Զմիւռնիոյ հայ հասարակութիւնը փափաքելով ազգատ տղայոց յատուկ վարժարանի մը կառուցման համար հող մը գնել ի Պայանտըր, այդ հողին տէրը՝ Շէյխ Զաֆեր էֆէնտի, ձրիաբար հայ հասարակութեան նուիրեր է այդ գետինը։ ([illegible])

Հանրային Պարտուց վարչութեան ու Րէժիի քննիչներէն Միհրան Զօհրապ էֆէնտի, նախկին չրջանաւարտ Միւլքիյէ վարժարանին, ԺԱՄԱՆԱԿ անունով հայերէն ամենօրեայ թերթ մը հրատարակելու հրաման խնդրած է։ Հարկ եղած պաշտօնական ձեւակերպութիւնք կատարուելու վրայ են։ (Թ. Հաքիքաթ)

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆՔ ԱՍՏԻՃԱՆՔ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՔ

Դըր Շէհրի գաւառին կառավարիչ անուանուեցաւ Պոլուի նախորդ կառավարիչ Իսմայիլ Քէմալ պէյ։

Պոլու գաւառին կառավարիչ անուանուեցաւ Դըր Շէհրի նախորդ կառավարիչ Նամըգ պէյ։

Բերայի նախնական դատարանին անդամ անուանուեցաւ Սիւրէյա էֆէնտի, նախորդ ընդհանուր դատախազի օգնական Ռասուլթոյի։

Ադրիանուպոլսոյ Իւքէչէ գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Բաշիտ էֆէնտի, գայմագամ Չերքէզի և նմա յաջորդեց Նշրէֆ էֆէնտի։

Սալիֆէի ատրիճան տրուեցաւ Սափիոյ Նէպիք գաւառակին գայմագամ Ապտուլղանի պէյի։

Երկրորդ կարգի Շէֆգաթ պատուանշան տրուեցաւ Պելճիոյ արտաքին գործոց նախարարին աղջկան և մայրաքաղաքիս իտալական ընդհանուր հիւպատոսին կնոջ։

Չորրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Կալացի վաճառականներէն Պօյաճը օղլու Անաստաս և Արսլան օղլու Վասիլաքի էֆէնտիներու։

Հինգերորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Ադրիանուպոլսոյ Կաթոլիկ Պուլկարաց վարժարանի քահանաներէն Օսմիրեան Թոտորիի։

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ

Նախարարաց Խորհուրդն երէկ իւր սովորական նիստը կազմեց ի Բ. Դուռն ընդ նախագահութեամբ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին և զբաղեցաւ կարեւոր խնդրոց խորհրդակցութեամբ։

Առեւտրական և հանրօգուտ շինութեանց նախարար Վսեմ. Զիհնի փաշա բոլորովին ապաքինած ըլլալով ներկայ գտնուեցաւ Նախարարաց Խորհրդոյ երեկի նստին։

ՊԱՂՏԱՏԻ ԱՐՔՈՒՆԻ ԿԱԼՈՒԱԾՔ

Կայս. հրամանաւ՝ Պաղտատի արքունի կալուածոց յանձնաժողովոյն նախագահ անուանուեցաւ Զ. զօրաբանակին հրամանատար Թէվֆիգ փաշա։

ՄՈՒՏԱՆԻԱՅԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ

Դրամատէրք ոմանք Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան դիմելով, առաջարկած են նպաստաւոր պայմաններով շահագործել Մուտանիայէ ի Պրուսա շինուած երկաթուղւոյ գիծը։

ՄԻՏԻԼԼԻԻ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԸ

Միտիլլիի երկրաշարժէ վնասելոց նպաստելու համար կազմեալ յանձնաժողովն, ընդ նախագահութեամբ Հասան Ֆէհմի փաշայի, չորրորդ անգամ ըլլալով, 12.000 ղրուշ նպաստ ղրկած է տեղւոյն յանձնաժողովին։

ԲՈՒՕՈՒԹԻ ՊԱՐՏԱՏՈՄՍՔ

Օսմ. հանրային պարտուց վարչութեան անգլիական պատուիրակ Պ. Քայլարտ յառաջիկայ չորեքշաբթի մայրաքաղաքս կը սպասուի։ Կը կարծուի թէ Պ. Քայլարտ Լոնտոն գնացած էր պարտատոմսից անդ. մասնախմբին հետ բանակցելու և Քուփօնէ պարտատոմսերը շրջաբերութենէ դադրեցունելու համար։ Այս նպատակին իրագործման համար հարկ էր 4 առ 100 փոխառութիւն մը կնքել։ Այս գործողութեան մէջ պիտի մտնէին նաեւ Ա. և Բ. սերիի պարտատոմսեր որք Քուփօնէններուն հետ միացուելով նոր պարտատոմսերու պիտի վերածուէին։ ([illegible])

ԱԶԱՏԱՐԱՐԻ ՇՔԱԴՐԱՄ

Կայս. հրամանաւ՝ ազատարարի շքադրամներ տրուած են ժանտարմաներու սպայից ու ոստիկանաց ոմանց և այլոց, ընդ ամենը քառասուն և ութ անձանց, որք այլ և այլ պարագայից մէջ մարդեր ազատած են։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ Ի ՓՈՔՐ ԱՍԻԱ

Անցեալները ծանուցած էինք թէ Նիկոմիդիայէն Ատա-Բազար նորաշէն երկաթուղին սկսած է բանիլ։ Ըստ նորագոյն տեղեկութեանց, շինութիւնը տակաւին չէ աւարտած և հազիւ մինչեւ մայիս ամիս կարելի պիտի ըլլայ շահագործել։ Արդէն երկաթուղին առանց Ատա-Բազար հանդիպելու երեք ժամ հեռաւորութենէ պիտի անցնի։

* *

Այտընի երկաթուղւոյ ընկերութիւնն, որ արտօնութիւն առած էր Պալաճըքի կայարանէն մինչեւ Սէօքէ 22 քիլոմէդր երկայնութեամբ ճիւղ մը շինել, այս օրերս հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան ներկայացուցած է սոյն ճիւղի յատակագիծը, ծանուցանելով որ ընդհուպ պիտի ձեռնարկէ շինութեանց։

* *

Քասապայի երկաթուղւոյ ընկերութիւնն, որ Մանիսայէն Սոմա նոր գիծ մը շինած է 92 քիլոմէդր երկայնութեամբ, տրամադիր կ'երեւի այդ նոր գիծն երկարել մինչեւ Պանտըրմայի նաւահանգիստ։ Երբ Սոմա Պանտըրմայի միանայ երկաթուղւով, Կ. Պոլսէն Իզմիր երթեւեկութիւնը կարելի պիտի ըլլայ կատարել 14 ժամէն, մինչ այսօր հազիւ 24 ժամէն կարելի է կատարել Մէսաժըրիի շոգենաւով։

ՍԻՐՔԷՃԻԻ ՆՈՐ ԿԱՅԱՐԱՆԸ

Ինչպէս յայտնի է, Սիրքէճիի կայարանին շինութիւնը դադրած էր կայս. կառավարութեան և երկաթուղւոյ ընկերութեան միջեւ ծագած անհամաձայնութեան մը պատճառաւ։ Սոյն անհամաձայնութիւնն հարթուած ըլլալով այժմ, շինութիւնն ընդհուպ առաջ պիտի տարուի։ Հաշիւ եղած է թէ կառուցման բովանդակ ծախքը 1,200,000 ֆրանքի պիտի հասնի։ Կառավարութեան և երկաթուղւոյ ընկերութեան մէջ եղած հին պայմանագրութեան համաձայն՝ կայս. կառավարութիւնը պարտ էր վճարել ծախուց 4/5 մասը։ Արդ, ըստ նոր պայմանագրութեան, կայս. կառավարութիւնը պիտի վճարէ միայն ծախուց կէսն՝ այն է 600,000 ֆրանք։ Կը յուսացուի թէ շինութիւնն աւարտի մինչեւ յառաջիկայ յունիս ամիս։

ՀԵԼԼԷՆ ՀԻՒՊԱՏՈՍՔ

Ադրիանուպոլսոյ հելլէն հիւպատոս Պ. Ֆիլոն Եաննեայի հիւպատոս անուանուած է Պ. Կէննատիսի տեղ որ Հանեա փոխադրուած է նոյն պաշտօնով։ Սէրէզի հիւպատոս Պ. Լուի Բօճի ընքարայի հիւպատոս անուանուած է Պ. Պէձօի տեղ որ Ադրիանուպոլիս փոխադրուած է։ Վառնայի հիւպատոս Պ. Ցրնի Վիդալիս՝ Սէրէզի հիւպատոս անուանուած է։

ՅՈՒՆԱՑ ՍԻԼԼՈԳՈՍԸ

Բերայի Յունաց գրական Սիլլօգոսի սրահը նախընթաց գիշեր սովորականէն աւելի հոծ և ընտրեալ բազմութեամբ մը լցուած էր։ Ներկայից մէջ կը նշմարուէին հելլենական դեսպան Պ. Մավրոկորտատօ ու տիկինը, հելլենական ընդհ. հիւպատոս Պ. Մավրոմմաթի, և այլ յոյն երեւելիք։ Ատենաբանն էր հելլենական դեսպանատան առաջին քարտուղար Պ. Ջալաքօսթա որ նկարագրեց իւր յիտալիա ուղեւորութեան տպաւորութիւններն, ախորժելի ոճով մը։

ՍԵԼԱՆԻԿԻ ԿԱԶԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Սելանիկէն կը գրեն թէ քաղաքին կազով լուսաւորման օսմ. ընկերութիւնն իւր նախապատրաստական աշխատութիւնները կատարած ու խողովակներն անցուցած ըլլալով, գործի պիտի սկսի ի մօտոյ։ Գովասանօք կը յիշուի այս առթիւ ընկերութեան տնօրէն Պ. Ֆաւէյի այս դժուարին ձեռնարկն ի գլուխ հանելու համար տարած ջանքերը։

ՊՈՒԼԱՔԻ ԹԱՆԳԱՐԱՆԸ

Գահիրէէն կը գրեն թէ Պուլաքի հռչակաւոր թանգարանը որուն հնութիւնք յունիս ամսէն սկսեալ կը փոխադրուէին Կիզէի պալատան մէջ զոր Բարձր. Խտիվն յատկացուցած էր այդ նպատակին, վերջնապէս հաստատուեր է անդ։ Ամենէն վերջը փոխադրեալ առարկայն է Մառիէդ պէյի մարմարեայ կիսարձանն։ Այս առթիւ պարզ արարողութիւն մը կատարուեր է և ֆրանսական հիւպատոսը տեղեկագիր մը պատրաստեր է, կիսարձանի փոխադրութիւնը ծանուցանող, ի ներկայութեան Մառիէթ պէյի ազգականաց և բարեկամաց։

ՈՉԽԱՐԱՀԱՄԱՐ

Քաղաքապետութիւնն որոշած է ձեռնարկել իւր իրաւասութեան ներքեւ գտնուած գաւառներու ոչխարահամարի գործողութեան։ Ըստ այնմ Կէյպզէի և Գարթալի համար այդ գործողութեան պաշտօնեայ կարգուած է Քաղաքապետութեան ժողովոյ անդամներէն Անտոն էֆէնտի, Բիւյիւք Չէքմէճէի համար նոյն ժողովոյ անդամ Աճէմ Խուլուսի էֆէնտի և Շիլէի ու Պէյքօզի համար նոյն ժողովոյ դիւանին դպիր-տնօրէն Տանիշ պէյ։

ԼԱՆԿԱՅԻ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԻՆ ԱՐԿԱԾՆԵՐԸ

Նախորդ թուով մը պատմեցինք թէ Լանկացի Երուանդ անուն երիտասարդ մը, որ ի Մեծ Նոր Խան վաճառական Տիլսիզեան Ցարութիւն էֆէնտիի քով կը ծառայէր, նամակ մը ուղղելով իւր տիրոջ՝ յայտարարած էր թէ ինքզինքը ծովը նետելով անձնասպանութեան պիտի դիմէ, վասն զի յականմայս անպատիւ գործ մը գործած է, և թէ ոստիկանութիւնը խուզարկութեանց ձեռնարկած էր գտնելու համար այդ երիտասարդն, որ այն օրէն ի վեր անյայտ եղած էր։

Արդ, Թէրճիւմէ կ'իմանայ թէ, կատարուած քննութեանց համաձայն, Երուանդ՝ Տիլսիզեան էֆէնտիի վաճառատունէն նախ 19 և յետոյ 24 օխա ափիոն գողնալով Սէֆէրեան և ընկերաց կը վաճառէ ու քառասուն ոսկի կ'առնու։ Վաճառատան մէջ այս գողութիւն իմացուելով անարգական խօսքեր կ'ուղղուին Երուանդի, որ զգածուելով, կը ստիպուի անձնասպանութեան դիմել, ինչպէս գրած էր։ Սակայն չհամարձակելով անձնասպան ըլլալ, կը հրաժարի այդ գաղափարէն և երկրորդ նամակ մը ուղղելով Տիլսիզեան էֆէնտիի, ներողութիւն կը խնդրէ յայտնելով որ ասդ անդ կը թափառի խղճալի վիճակի մէջ։ Վերջը կ'իմացուի թէ Երուանդ Սամաթիա կը գտնուի իւր ազգականներէ միոյն քով։ Ոստիկանութեան պաշտօնեայք թէեւ խուզարկութեանց կը ձեռնարկեն, սակայն տակաւին գտած չեն զնա։ Գողցուած ափիոնէն քանի օխան Սէֆէրեան էֆէնտիներէն առնուելով Ոստիկանութեան Դուռը ղրկուած է։

Բարիզ հրատարակեալ Օսմանլը լրագրոյն ի Թուրքիա մուտքն արգիլուեցաւ։

—Կովկասէն բերուած բուրդի, մորթի և ոսկորներու ի Թուրքիա ներմուծումն արգիլուած է։

—Եգիպտական լրագիրք կը ծանուցանեն թէ Բարձր. Խտիվն արտօնութիւն շնորհեր է նախորդ Խտիւ Իսմայիլ փաշայի կրտսեր որդւոյն՝ Ֆուատ պէյի, Եգիպտոս վերադառնալ Իտալիայէն ուր ստացած է իւր զինուորական կրթութիւնը։

—Գերմանական դեսպանատան սեղանայարդար Մարքօ երէկ կամուրջէն Շիրքէթի 28 թիւ շոգենաւը մտած պահուն ծովն ինկաւ։ Կայս. Սիւմալ շոգենաւի մակոյկն, որ սոյն պահուն անկից կ'անցնէր, ազատեց զնա։

—Սուրիոյ գաւառական լրագրոյն մէջ կը կարդանք թէ ինֆլուէնցան տասն հինգ քսան օրէ ի վեր ճարակած է նահանգին մէջ։ Ասկից զատ տենդն եւս ճարակած է, ուրկից տասը հազարէ աւելի մարդեր վարակուած են։ Այս տենդ որ սովորական է ի Սուրիա, այս տարի սովորականէն աւելի ճարակած է փոփոխական օդերուն պատճառաւ։

—Պէյրութի լրագրոյն մէջ կը կարդանք թէ Հայֆայի հեռագրատան և թղթատարատան նախորդ պաշտօնեայ Սէլիմ էֆէնտի որ 5000 ղրուշի չափ գումար մը իւրացուցած էր, Իտարէի ժողովոյն առջեւ դատուելով, դատապարտուած է երեք ամսուան բանտարկութեան և իւրացուցած գումարին հատուցման։

—Ոստիկանութիւնն երէկ ի Տրապիզոն և Սամսոն աքսորեց ինը չարագործներ։

—Քաղաքապետութեան բժշկաց կողմէ տրուած տեղեկագրոյ մը համաձայն՝ Չէնկէլքէօյի, Գանտիլլիի, Անատօլու Հիսարի և Պէյքօզի մէջ թէեւ մէկ քանի տղայք կարմրախտէ և հարսանիթէ վարակուեր են, սակայն ապաքինելու վրայ են։ Ինֆլուէնցան եւս թեթեւցած ու փողացաւը բոլորովին անհետացած է։

—Հալէպէն գրուած նամակ մը ձեռնհաս իշխանութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ մէկ քանի անձանց վրայ, որք Հալէպի մէջ բժշկութիւն և դեղագործութիւն կ'ընեն առանց վկայական ունենալու։

—Եղեռնադատ ատեանը երեքական տարուան չղթայակապ աշխատութեան դատապարտած է Իպրահիմ, Օսման, Եօրկի և Աբտուլլահ անուն մարդերն, որք Թոփջանըլը գիւղին մէջ հովիւի մը ոչխարները յափշտակած էին բռնութեամբ։

—Անցեալ օր տարօրինակ դէպք մը պատահեցաւ ի Գասըմ Փաշա։ Սանիյէ անուն թուրք կին մը իւր դրացւոյն տան մէջ գտնուած պահուն յանկարծամահ կ'ըլլայ և իւր տունը կը փոխադրուի։ Բժիշկներ կոչուելով, յետ քննութեան կը հաստատեն թէ մեռած է, սակայն ժամ մը յետոյ կինն, որ մեռած կարծուած էր, կը վերակենդանանայ և ցարդ կ'ապրի։

—Վերաքննիչ ատենի պատժական ճիւղն ի բացակայութեան վաւերացուցած է Նիկոմիդիոյ պատժական ատենի մէկ որոշումն, որով 14,960 ղրուշի տուգանաց դատապարտած է Նիկոմիդիացի Ռուբէն ու Կարապետ անձերն, որք իրենց միջակաց ծխախոտներէ 370 քիլօ Րէժիի պաշտօնէից ցոյց չտալով, մաքսանենգօրէն վաճառած էին։

—Եէմէնէն կը գրեն թէ Ասիր գաւառին մէջ երեւան ելած ժանտախտը բոլորովին անհետացած է։

—Պոլսոյ պատժական ատեանն երէկ դատեց Նորկանճը Ալի անուն մարդ մը, որոյ տունէն 35 քիլօ փախստեայ ծխախոտ եւ գործիքներ գտնուած էին։ Ալի դատապարտուեցաւ 1400 ղրուշ տուգանաց։

ԴԵՐՁԱԿ ՆԱՐԱՊԵՏ ՊՕՅԱՃԵԱՆ

Որ իւր արհեստը Բերայի Եւրոպացի առաջնակարգ դերձակներու քով կատարելագործած է, այս անգամ ուղղակի Եւրոպայէն բերել տուած է ընտիր կերպասներ, եւ կը գտնուի Պահչէ-Գաբու Աւստրիական Լոյտ ընկերութեան գործատեղւոյն վրայ իւր թիւ 4 սենեակը։ Իրեն դիմող պատուարժան անձինքը թէ վայելուչ ձեւի, թէ հաստատուն կարի և թէ չափաւոր գնոց մասին կը գոհացնէ։

284 8—10

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

Բարիզ, 12 փետրուար

Օրլէանի դուքսն երկու տարուան բանտարկութեան դատապարտուեցաւ։ Ներկայք գոչեցին «Կեցցէ՛ բանակը, կեցցէ՛ Օրլէան»։ Նախագահն հարկադրեցաւ պարպել տալ ժողովասրահը։ Ուրիշ միջադէպ տեղի չունեցաւ։

Հռոմ, 12 փետրուար

[illegible] Ժուռն.—Պ. Քրիսփի յայտարարեց թէ Հապէշստանի թագաւորին հետ կնքեալ դաշնագիրը պիտի հաղորդուի Երեսփոխանաց ժողովոյն։ Դաշնագիրն, որ արդէն վաւերացեալ է, կիմացոյցին վրայ բնաւ բեռ չպիտի ըլլայ։ Ցաւելուածական պայմանագրութիւնը կը բովանդակէ հապէշական փոխառութիւնը։ Հապէշստանի հետ հաստատուած յարաբերութեամբք յառաջ եկած շահերը մեծագումար պիտի ըլլան և ամէն ակնկալութենէ ալ վեր։

([illegible])

Լոնտոն, 12 փետր.

Խորհրդարանին բացման առթիւ Թագուհւոյն գահճառը կը հաստատէ թէ օտար տէրութեանց հետ յարաբերութիւնք կը շարունակեն բարեկամական մնալ։ Գահճառը կը խօսի բորդուկեզ սպայի մը անգլիական գաղթականութեանց մէջ ունեցած ընթացքին վրայ, ընթացք մը որ չյարմարիր բնաւ բրիտանական դրօշին ընծայելի յարգանաց։ Բորդուգալ խոստացած է ետ քաշել իր զօրքերը։ Գահճառը լաւ արդիւնքներ կը յուսայ Բրուքսէլի Դեսպանախորհուրդէն, կը յիշէ առեւտրական պայմանագրոյ մը կնքումն Եգիպտոսի և առժամեայ պայմանագրոյ մը կնքումը Պուլկարիոյ հետ։ Կը ծանուցանէ թէ Սամոայի դաշնագիրն և Միացեալ Նահանգաց հետ յանցաւորաց փոխադարձ յանձնման դաշնագիրը Խորհրդարանին պիտի ներկայացուին։ Բարեփոխում մը ցոյց կուտայ Իռլանտայի վիճակին մէջ, որով կարելի պիտի ըլլայ մեղմել զսպողական օրինաց գործադրութիւնը։ Գահճառը կը վերջանայ յայտնելով թէ տեղական ինքնօրինութեան ծրագիր մը պատրաստուած է Իռլանտայի համար եւ ուրիշ ծրագրեր՝ Լոնտոնի գործաւորաց բնակարաններուն ու զօրանոցներու վիճակին բարւոքման համար։

Լոնտոն, 12 փետր.

Լորտերու ժողովն ընդունեց Գահճառին ի պատասխանի տրուելիք ուղերձին ծրագիրը։ Լորտ Սալզպրի, անգլիւ-բորդուկեզ խնդրոյն վրայ խօսելով, ըսաւ թէ անհնարին էր ուրիշ կերպ վարուիլ։

Լոնտոն, 12 փետրուար

Երեսփոխանաց ժողովը վիճաբանեցաւ Գահճառին ի պատասխանի տրուելիք ուղերձին վրայ։

Լիսպոնա, 12 փետր.

Պաշտօնական օրագիրը կը հրատարակէ արքայական հրովարտակ մը, որով կառավարութեան արտօնութիւն կը տրուի պարտատոմսեր հանել ի հրապարակ՝ ապահովելու համար երկրին պաշտպանութիւնը, ամբողջացնելու համար Լիսպոնայի ամրութիւնները, ծովականակիր շոգենաւեր և մարտանաւեր գնելու, և բանակին ու թնդանօթական պաշտօնէութիւնը վերակազմելու համար։ Անգլիոյ վերջնագրով յառաջ եկած ժողովրդական գրգռութիւնը կը շարունակուի. ի նշան սգոյ կէս պարզուած շատ դրօշակներ կը տեսնուին։

Պետերպուրկ, 12 փետրուար

Ժ. դը Սէն-Բէթերսպուրգ կ'ըսէ. «Պուլկարիոյ դէպքերը կ'ապացուցանեն որ երկրին կացութիւնը բնաւ ապահով չէ։ Քոպուրկեան կառավարութիւնն այնչափ քիչ ամրապինդ է որ հարկադրուած է փոխել պահապան զօրաց հրամանատարները»։

Սոֆիա, 12 փետր.

Պօլիտիշէ Կօրրէսպօնտէնց կ'ըսէ թէ Բանիցա հազարապետին գործին վրայ լրագիրներուն հրատարակած տեղեկութեանց մեծ մասը սխալ կամ չինծու են։ Այսպէս, անհիմն է այն լուր թէ մասնաւոր կառախումբ մը հրամայուեր է՝ փոխադրելու համար ձերբակալեալ սպաները։— Ձերբակալելոց թիւն է մի միայն չորս, այսինքն Բանիցա հազարապետն և հեծելազօրաց առաջին գունդէն երեք ստորադաս սպայ — Նմանապէս անհիմն է այն լուր թէ Իշխանապետութեան զանազան կողմանց պահապան զօրքերուն սպաները կոչուեր են՝ վերստին հաւատարմութեան երդում տալու համար առ Իշխանն, և թէ Սոֆիայի կայարանը գրաւուած է զօրքերով։

Բարիզ, 12 փետր.

Ռուսական փոխառութիւնն ի հրապարակ պիտի ելնէ 93 ի։

Բարիզ, 12 փետր.

Ծերակոյտին մէջ, Պ. Ռիպօ քննադատեց կառավարութիւնը՝ հասութից երեւակայական աւելուրդութիւններ ներկայացնելով երկիրը խաբելուն համար։ Ծերակուտական Պ. Պուլանժէի քանի մը գիտողութիւններէն յետոյ, նախարարապետն բացատրեց Օրլէանի դքսին դատով յայտնելով որ եթէ իշխանը դատապարտուի, գաւառի մը մէջ պիտի բանտարկուի և իբր քաղաքական բանտարկեալ պիտի վարուին իրեն հետ։

Պերլին, 12 փետրուար

Պաշտօնական Օրագիրը կը հրատարակէ Պետական Խորհրդոյ համար ինն նոր անդամոց անուանումն։ Պետական խորհուրդն անյապաղ պիտի զբաղի կայսեր ծրագրերովն ի մասին գործաւորաց խնդրոյն։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 1 փետրուար

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ (Պանքայի)	110	1/8
3 » » » (Ճէքին)	109	3/4
3 » Բարիզի » (Պանքայի)	22	80
3 » » » (Ճէքին)	22	87 1/2

Օսմանեան Քօնսօլիտէ

Երէկ երեկոյ գոց. (Միւթ. Դ. Սէրի		19	29
Գօրայլին դրացուելէն վերջը	»	19	26 1/2
Բերայի մէջ	»	19	25
Առաւօտուն բացուեցաւ	»	19	25
Կէս օրին	»	19	25

ԻՒԹԻԳՐԱԶԸ ՏԱԽԻԼԻ

Երէկ երեկոյ	44	30
Այս առաւօտ	44	33
Կէս օր	41	33

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ

Փոխառութիւն	A. Սէրի	41	20
»	B. »	24	25
»	C. »	19	25

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍՔ

Սօսիէթէ ժէնէրալ	Անգլ.	Լր.	4	29
Քրէտի Ժէնէրալ	Օսմ.	»	8	25
Պանք տը Գօնս	»	»	7	15
Սօս. Ճանտ է Վալքօր	»	»	4	84
Թրամվէյ	»	»	475	
Ռումէլի երկաթուղի		Ֆր.	73	7/8
Օպլիկասիօն տը Բրիօրիթէ		»	—	—
Բաժնեթուղթ Լավրիոնի			121	

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	100	
20 Ֆրանքնոց	»	87	26
Անգլիական ոսկի	»	110	18
Իմբերիալ	»	90	
Քրիմից	»	51	10
Րուպլի թղթադրամ	»	8	34
» արծաթ	»	77	
Մէճ. արծաթ, (տարր)	»	108	25
Վեցնոց	»	103	20
Հինգնոց	»	103	20
Մեթալիք	»	100	20
Թաաֆէյէ	»	9	20

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Բարիզ, 12 փետրվար ժամ 3 վայր 40 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	87	75
» » 4 1/2 %	105	77 1/2
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Դ.	18	12 1/2
Օսմանեան երկաթուղի	74	25
» Րէժիի բաժնեթուղթք	—	—
Պանք Օթօման	5 3-12 1/2	
Գրէտի Լիօնէ	723	
Իտալական Ռանթ 5 %	94	
Հելլենական 5 %	456	50
Բրիօրիթէ Թիւրք	486	87 1/2
Եգիպտական միացեալ	474	37 1/2
Պանք տը Բարի	782	50
Օսմ. մաքս. արժէթուղթ	407	
Սուէզի ջրանցք	2292	50
Սպանիական արտաքին	72	13/16
Չէք Լոնտրայի վրայ	25	30 1/2

Լոնտոն, 12 փետր. ժամ 6 վայր — երեկոյ

Անգլ. քօնսօլիտէ	97	11/16
Օսմ. » Սէրի Դ.	17	7/8
» » » » [illegible]	—	—
» » » Ա	41	1/2
» » » Բ.	24	3/4
» » » Գ.	17	7/8
Փոխառութիւն 1877	101	3/4
Պանք Օթօման	11	1/8
Եգիպտական միացեալ (Իւնիֆիյէ)	93	5/8
» առանձ. (Բրիվիլէժիէ)	103	3/4
Տայրա Սանիէ	83	1/2
Տօմէնիալ (փոխառ. Րօչիլտ)	102	3/4
Հելլենական 5 %	89	3/4
Մօնօբօլ »	74	5/8
Ռուսական 1889	93	3/4
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	25	31

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 12 փետր. ժ. — վ. — երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	87	76
Օսմանեան քօնսօլիտէ Դ.	18	7 1/2
Օսմանեան երկաթուղի	—	—
Եգիպտական միացեալ	474	6

Վիեննա, 12 փետր. ժամ — վայր —

Օսմանեան երկաթուղի	36	20
» Րէժիի բաժնեթուղթք	116	25
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	119	60

Պերլին, 12 փետր. ժամ — վայր —

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20	45
Րուպլ թղթադրամ	221	
Օսմանեան երկաթուղի	81	
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Դ.	17	80

ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐԱՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Արեւելք պաշտօնական ազդով մը և իր շաբաթ աւուր խմբագրական տեսութեամբը ծանոյց որ Գումգաբուի Ուսումնասիրաց Ընկերութիւնն ալ, այս պարահանդէսի և թատրոնի օրերուն մէջ, թատերական երեկոյթ մը պիտի տայ։ Շատեր կը կարդան ու կ'անցնին և շատեր ալ, ինչպէս լսած եմ շատ անգամ, չեն կարդար իսկ ինչ որ վերաբերութիւն ունի Գումգաբուի և ինչ որ այդ թաղէն կուգայ։ Այդ թաղեցիք թող չվշտանան. հասարակութիւն [illegible] աչք մըն է որ կը դառնայ ամեն կողմ, կը նայի կը դնէ խորերն ու խաւերն և իր դատաստանը կ'ընէ, սեւ կամ սպիտակ։ Գումգաբու, բազմահայ թաղ, կեդրոն ուժերու, այսօր ունենալու էր այնպիսի վիճակ մը, որ օրինակելի ըլլար։ Եղա՞ծ է այն դրամներով զոր հոն կը թափէ Վասպուրականցին, Մշեցին, Կարնեցին, Բալուցին, Սեբաստացին։

Իմ նիւթս այս չէ սակայն. Գումգաբուէ եկած ազդն ու Արեւելքի խմբագրականը ուրիշ բան կը ծանուցանեն. Ուսումնասիրաց ընկերութիւնը գլխաւորապէս կազմուած է գաւառացի տարրերէ. և թէեւ կեդրոն ունի այդ աչքէ ինկած թաղն, իր նըպատակը թաղային չէ, այլ հանրային։ —Նպաստել այն ամեն ազգատ ուսանողաց որք, օտար բարձրագոյն վարժարանաց մէջ, դասագրքերէ ալ շատ անգամ զուրկ կը մնան և աւուր մէկը յուսահատ, գլուխս շարժելով դուրս կ'ելլեն ընթացքը չաւարտած, կեանք մը սպանած։

Շատ կենդանի օրինակներ կան, որ եթէ ըստ ճշդութեան օրն օրին հրապարակի մէջ գրուէին, Ազգը պիտի տեսնէր թէ քանի՛ քանի՛ պատուական ուսանողներ, աղքատութեան, այդ անիծեալ գրերերուն երեսէն՝ գլորեցան ինկան, մէկը գրքի մը համար, միւսը ուսման պակասութենէն, և այլ ոք ոտնաման չունենալէն։ Ուսանողի համար, մանաւանդ անոնց՝ որք կոչումն ունին, ասկէ աւելի աղետաւոր բան չկայ. կարողութիւններ արուած է բնութիւնը, մեծ մարդ մը գրած է մանուկ գլուխներու մէջ, բայց ճակատագրի աղէտք ի ծագմէ անդ կը զարնեն կը խամրեն և ի դերեւ կը հանեն ամեն յոյս։ 86ին օր մը ժողովրդական թաղէն կը դառնայի. Աշոտ, լաւագոյն ուսանող մը իրաւաբանական վարժարանի, տխուր, գլխահակ տեսնելու կուգար. Ի՞նչ ունիս, Աշոտ։ —Վարժարանը թողուցի։ Ի՞նչ. Վարժարան թողած էր՝ այլ եւս չկարենալով տոկալ գրքի, ոտնամանի և թղթի ծախքերուն։ Այս պատանին երկու տարի կանոնաւորապէս շրջան բոլորած էր. սիրելի եղած էր նոյն ժամանակի [illegible] տեսչին, եւ մինչ ամենքս ալ կ'ուրախանայինք որ Աշոտ քանի մը տարիէն, ընթացք աւարտած վկայական ի ձեռին դուրս կ'ելլէ, ելաւ նա վա՜ռ ուսանողի անդուսպ իղձերով, որք կեանքն այդ ծաղկի և խնդից օրերէն դառնագոյն կ'ընեն։ Կը ճանչեմ ուրիշ մըն ալ, որ Միւլքիյէ վարժարանի ուսանող, բժշկական ուսմանց Ե. շրջանի մէջ մեկնեցաւ դպրոցէն չքաւորութեան պատճառաւ։ Սարէն և Տիրան մնացին կեանքի կռուոյն մէջ միշտ նկուն, և նախանձոտ աչօք կը դիտեն այսօր իրենց ընկերներն, որք թէեւ իրենց չափ օժտեալ չէին, այսօր կեանքի մէջ բան մըն են. կ'ապրին ոմանք դատարան մտնելով, այլք դեղագործ ըլլալով և հիւանդաց բազուկները զըննելով։ Մեր թաղ. դպրոցաց մէջ ալ աղքատիկ տղայոց դասագրոց պակասութիւնը մեծ տեղ կը գրաւէ՝ բաղդէն լքեալ այդ անմեղ դասուն մէջ։ Աչքերու մէջ արցունք տեսնելով տեսնելով՝ ալ վարժուած եմ չըսել բնաւ աշակերտի մը թէ ո՞ւր է դասագիրքդ. —Թողունք դասագիրքը, շատ անգամ սոսկ գրելու թուղթն ալ պակսած է. Ի՞նչ կ'ըսես երբ մանկիկ մը հնոտին հագած, ոտքն ու թիկունքն անպատսպար, կը կանգնի առջեւդ և հարցմանդ իբրեւ պատասխան կ'ըսէ. «Թուղթ չունիմ»։ «Թուղթ չունի՛մ» այնչափ աւելի սուր և խոր զարկած է սրտիս ո՛րչափ զարկած չէ մուրացկին ողորմուկ ձայնը։ Սա օրուան հացը կը խնդրէ, իսկ միւսը՝ ապագան. սա փոր մը ունի կշտացնելու, իսկ նա կեանք մը, տարիներու ծրար մը, ուր, ո՜վ գիտէ, Աստուած ինչե՛ր է գրած։

Բարեբախտութիւն է սակայն ըսել որ հետզհետէ հետզհետէ մեր դպրոցաց մէջ այդ կարգի մանկանց ուսումնական պէտքերը կը հոգացուին նոյն իսկ դպրոցական մանուկներու ձեռքով, ոմանց թուղթ, այլոց գիրք, եւն կուտան. ասդին անդին ալ ընկերութիւններ նպաստներ կուտան, որով մէ՛ծ հոգ մը կը թեթեւնայ։ Մնացած էր օտար դպրոցաց ուսանողներու այս կարգի պէտքերն հոգալ. և անշուշտ ուրախութիւն է տեսնել որ ընկերութիւն մըն ալ այդ բեռն ստանձնած է։ Հիմա կը մնայ որ հասարակութիւնն իր նպաստներն ընէ այդ հաստատութեան՝ պարապ չդարձնելով այն ձեռներն որք յանուն այդ Ընկերութեան իրեն կ'երկարին, եւ չըրկելով իր տոմսակներն որք կեանք պիտի տան ճակատագրի այդ լքեալ զաւկներուն։ Մարդկութիւնն այդ հիւծեալ դասուն մէջ քայքայուն է. մեր արհամարհած շատ պատանիներ, որք դպրոցաց մէջ մեր առջեւ կը կանգնին, քաշուած, կարմիր գիծ մը աչքերու քովերը, ապուշներ են. կերակրէ՛, պիտի տեսնես սակայն որ ի՜նչ զօրութիւններ յերեւան պիտի ելնեն։ Ամերիկացի ընկերաբան մը կը պատմէ որբանոցի մը աղքատիկ տղայոց համար թէ երբ անոնք փողոցէն հոն փոխադրուեցան, յոյժ տկարադոյն էին, անոնց թնդերք թուլցած, մարմին անդոյն և անկենդան էր։ Անոնց պէս բթամիտ էին, խելագարի և ապուշներու դէմքն ունէին։ Բայց քանի մը ամիս ետքը՝ հացն ու միսն անոնց նոր մարմին ու հոգի կուտան, այնպէս որ դժուարաւ կարելի է այնուհետեւ գտնել փայլուն և կենդանաշունչ դէմքեր որբերու դէմքերէն աւելի, որք զուարթագին գոչիւններով պարտէզը կը թնդացնեն։ Մեր տալիքը մեր աղքատիկ ուսանողաց հացն ու միսը չէ, այլ դպրոցական նպաստներ. և եթէ ա՛յս ալ չը կարենանք տալ, և եթէ անփոյթ գտնուինք այդ բոլորովին նոր հաստատութեան, զոր իր գթոյ և խնդաղատանաց տակ առած է Ազգ. Երես. ժողովոյ համակրելի Ատենապետն, նոր սերունդն ի վերջոյ շատ բաներ կ'ունենայ մեր երեսին զարնելու։ Հրաւէր մեր գաւառացի եղբարց, Պոլսեցւոց հայերուն, անփոյթ չգտնուելու Ուսումնասիրաց ընկերութեան թատերական ձեռնարկութեան, որ հանրային է. օգնենք իրեն, որպէս զի կարող ըլլայ օր մըն ալ նոյն իսկ ուտեստ ալ տալ այնպիսի ուսանողներու որք թէեւ օժտեալ ամեն ձիրքերով, օրապահիկ ալ չեն ունենար շատ անգամ։ Հրաւէր մանաւանդ Գում-գաբուի թաղեցւոց զարգացնել այդ ընկերութիւնն որ իրենց ծոցին մէջ ծնունդ առած է։

ՀՐԱՆԴ

ԴԵՂՋԿԱԿԱՆ ՊԱՐԶ ԵՒ ԴԻՒՐԱԳՈՅՆ ԴԱՐՄԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ԿԵՂԾՄԱՇԿԻ

Կեղծմաշկի սարսափելի ախտն՝ որ 1855-56 տարիներուն մէջ բուռն կերպով խոյացաւ մեր գիւղաքաղաքին վրայ, երեք ազգերէն բազմաթիւ զոհեր տարաւ. սոյն ախտն նախ և առաջ նախիրներէն և նման կենդանիներէն սկսելով հետզհետէ ճարակեցաւ մարդկան, այնպէս իմն որ ամեն մարդ տագնապի ու սարսափի մէջ ինկաւ, զի այսօրուան քաջառողջը վաղուեան մի հեղձամղձուկ վիճակի դատապարտուելով շնչաւորութիւնը կ'արգելուր և կը մեռնէր։ Առ ի չգոյէ ճարտար և հմուտ բժշկաց, իւրաքանչիւր ոք սկսաւ իւր գիտցած դարմանին դիմել. բայց ի զուր, ամեն դեղ ու դարման անօգուտ եղան։ Հողագործ և կովարած Թըրան Օղլու անուն յոյն մը, փոքր ինչ տեղեակ անասնաբուժութեան, իւր զաւակաց մին զոհ կուտայ սոյն ախտին, որ կը փոխանցուի միւս որդւոյն. մարդը կը խորհի և կ'եզրակացնէ թէ սոյն ախտ երբեմն կովերու վրայ եւս տեսնուած և անունն ալ Խըլըմա գրուած էր, և առոր միակ դարմանն էր խարել (դաղլամաք). ուստի կ'որոշէ իւր որդւոյն կոկորդի ուռեցքն այրել. բայց անոնց այրումի հրացեալ երկաթով ի գործ կը դրուէր արտաքին կողմէն, մինչդեռ այսպիսի գործողութիւն մը անկարելի է մարդոյ համար. ուստի հետեւեալ կերպով կ'այրէ. մեղրը կ'եռացնէ և ո և է առարկայով մը ուռեցքին վրայ կը քսէ, կ'ազատէ երկրորդ որդին. այս դարմանումը տարածելով գիւղաքաղաքիս մէջ շատ մարդիկ ազատեցան կեղծմաշկէ, և նոյն թուականէն ցարդ սոյն ախտը տեղւոյս համար ամենաթեթեւ հիւանդութիւն մը դառնալով իր սարսափն և երկիւղը կորուսած է բոլորովին։

Ահա գործողութեան կերպն. Երբ մէկը բռնուի կեղծմաշկէ և խռպայ, իսկոյն այրել գիտցող վարպետ կամ վարպետուհի մը կը կանչուի, որ նախ կը զննէ լեզուակն հասկնալու համար թէ «հիւննայճըը» և «էրինէք» կոչուա՞ծն է թէ կեղծմաշկ է, որովհետեւ կրնան շուտով որոշել։ Փոքր ամանով մը մեղր կը դնեն կրակին վրայ, որ կ'եռայ, և յետոյ դուրսային սանդին (չօրապի շիշ) ծայրը կապր մը բամբակ կը պատէ և եռացեալ մեղրին մէջ թաթխելով կ'այրէ ուռեցքը. Նախապէս մետաղեայ դգալով կամ ո և է տափակ առարկայով մը թեթեւապէս կը կոխէ լեզուին, կամ թաշկինակին ծայրը կը տեղաւորէ լեզուին վրայ և այն առարկան լաթին վրայէն կը կոխէ, որպէս զի լեզուն չայրի. մեղրով ուռեցքին բոլորտիքը շրջան մը կը գծէ և նորա վրայ կը քսէ, և լաւ մը կ'այրէ, զգուշանալով ողջ մասերուն չդպչիլ, քանզի սաստիկ ցաւ կը պատճառէ, և եթէ սաստիկ զարգացեալ է ուռեցքն, երկու երեք ժամու միջոցաւ սոյն այրումը քանիցս կրկնելու է, և սաստիկ օղիով [illegible] ընել տալու է. տասն տասներկու ժամէն հիւանդն իսկոյն կ'առողջանայ։

Վերջին օրերս օրաթերթերու մէջ ցաւ ի սիրտ կարդալով որ Հարիւրաւոր անմեղ մանկունք զոհ կ'երթան սոյն ախտին, խղճէ յարժեալ կը յաւակնիմ ներկայել զայս դարման առ ի նկատառումն ճարտար և քաջահմուտ բժշկաց, խնդրելով կանխաւ ներողութիւն յաւակնութեանս։

ԱԲԷԼ ՔՀ. ՎԱՐԺԱՊԵՏԵԱՆ

1890 յունուար 25
Միխալըճ

ՄՈՒՍԱ ՊԷՅԻ ԴԱՏԸ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՔ ԿԱՐԱՒԱՆԱՊԵՏ ԱԼԻԻ
ԱՌԱՋԻ ՀԱՐՑԱՔՆՆԻՉ ԴԱՏԱՒՈՐԱՑ

(Շար. Երէկի Թիւէն.)

Ցայտարարութիւնք Վարդերես գիւղացի Ջալօ կամ Ճիհանկիր Մուրատեանի, քառասուն տարեկան, որ իբրեւ վկայ բերուած է և ի Վէզիր խան կը բնակի.

Ետ երդման, արձանագրեալ ի 16 սեպտեմբեր 305. Թարգմանի պաշտօնը կը կատարէ քարտուղար Պաղտիկ էֆէնտի.

Հ.— Ե՞րբ Պոլիս եկար։

Պ.— Ամիս մը առաջ Ալի աղայի հետ եկայ։

Հ.— Ալի աղայի հետ յարաբերութիւն մը ունի՞ս։

Պ.— Ոչ։

Հ.— Քիւրտ Մուսա պէյի դէմ դատ մը ունի՞ս։ Քեզի բան մը ըրա՞ծ է։

Պ.— Բան մը ըրած չէ։ Դատ մը չունիմ։

Հ.— Ինչո՞ւ համար Պոլիս եկար։

Պ.— Ալի աղայի գործին առթիւ վկայութեան եկայ։

Հ.— Ի՞նչ է Ալի աղայի գործն եւ ի՞նչ գիտես այդ մասին։

Պ.— Անցեալ Ռամազան ամսոյ չորսին չորաթ օրն Ալիյի հետ մեր գիւղէն երկու ժամ հեռուն գտնուած Զուգքուր գիւղը գնացինք կորեկ գնելու համար և յետոյ մութ էր երբ վերադարձանք։ Սակայն տակաւին գիւղ չգնացած ժամ 12ի միջոցին Լոհոր ջուրին մօտ կարաւան մը տեսանք։ Նոյն պահուն Մուսա պէյ, Ճէզմի պէյ, Խօմէր պէյ եւ Ջալօ Մուրատ, որք ձի հեծած էին, եկան և կարաւանին մօտ նստեցան։ Մենք ալ քսան քայլի չափ հեռուն ճամբուն վրայ գտնուած ցորենի արտին մէջ պահուըտեցանք. Քիչ յետոյ յիսուն վաթսունի չափ հետիոտն մարդեր եկան առաջնոց եկած կողմէն եւ կարաւանին մօտ կեցան։ Այս վերջին եկողներուն մէջ Պետոն եւ Րըզգօն ճանչցայ, իսկ միւսները չճանչցայ։ Ասոնք երբ եկան, սկսան աւարի տալ կարաւանը։ Մուսա պէյ չորս ձիու եւ ջորիի մը վրայ գոյքեր բեռցնելով առաւ տարաւ։ Մնացողներն ալ հակերը բացին եւ կողոպտելով մեկնեցան եւ ես չտեսայ թէ տակաւին ի՛նչ մնաց։ Նոյն պահուն կարաւանի տէրն Ալի Ջամանխան գիւղը գնաց։ Մենք ալ չհամարձակեցանք Զուգքուր գիւղն երթալ եւ գիւղերնիս վերադարձանք։ Երկու ամիս յետոյ, օր մը, Ալի մեր գիւղն եկաւ զինուորներու հետ։ Մենք զինուորաց քովը գնացինք հասկնալու համար թէ ինչո՞ւ եկած էին եւ Ալի հոն տեսնելով ճանչցանք։ Ընկերոջս Ալիյին ըսի թէ այս այն Ալին չէ՞, որուն ապրանքներն աւարի տուին։ Ասոր վրայ Ալի մեզ հետ խօսելով ըսաւ, «հո՞ն էիք, տեսա՞ք»։ Մենք ալ պատասխանեցինք թէ ցորենի արտին մէջ պահուըտելով տեսած էինք իր կողոպտուիլը։ Ալի ըսաւ, «կը վկայէ՞ք»։ պատասխանեցինք որ եթէ մօտ տեղ մը ըլլայ կ'երթանք կը վկայենք։ Ալի առաջարկեց մեզ մեր ճամբու ծախքը հոգալ եթէ իրեն հետ երթանք եւ մեր տեսածը պատմենք։ Մենք ալ համակերպելով Ալիի հետ եկանք։

Հ.— Հետեւեալ օրը կորեկ առնելու գացի՞ք։

Պ.— Ո՛չ հետեւեալ օրն եւ ոչ յետոյ։

Հ.— Ինչո՞ւ չգացիք։

Պ.— Վախցանք՝ Մեզ պէտք եղած կորեկը գիւղին մթերանոցէն գնեցինք բարձր գնով։

Հ.— Կարաւանի կողոպտուած տեղւոյն և ձեր գիւղին մէջ ո՞րչափ հեռաւորութիւն կայ։

Պ.— Երկու ժամու հեռաւորութիւն մը կայ։

Հ.— Անտի ի Զուգքուր գիւղ ո՞րչափ հեռու է։

Պ.— Լոհոր ջուրը Զուգքուր գիւղին մէջն է և չորս կողմէն ուրիշ փոքր գիւղեր եւս կան։

Հ.— Քանի որ գիւղը գացիք, ինչո՞ւ կորեկը չառիք։

Պ.— Որպէսզի ուշ չմնանք։ Աւելի սուղ տալով գիւղէն առնել որոշեցինք։

Հ.— Քանի որ կէս օրէն յետոյ մեկնած էիք գիւղէն, ի՞նչպէս կ'ըլլայ որ մինչեւ Լոհոր ջուրը կ'երթաք երիկուն կ'ըլլայ։

Պ.— Թէեւ կէս օրէն յետոյ ըսի, սակայն կէս օրը շատ անցած էր։ Այս տեղի ժամ 11ին կը համապատասխանէր։ Մինչեւ որ ջուրին մօտեցանք արեւը մարը մտաւ։

Հ.— Կարաւանը կողոպտուած պահուն ուրիշ գիւղացիներ ալ կայի՞ն այդ կողմերը։

Պ.— Եթէ կային իսկ, չկրցայ տեսնել։ Մեր գիւղէն ալ ոչ ոք կար։ Միայն ընկերս Ալոն կար։

Հ.— Ալօ ըսաւ թէ արեւը մարը մտնելէն յետոյ գիւղէն ելած էր. մինչդեռ դուն կ'ըսես թէ կէս օրէն յետոյ։

Պ.— Թէեւ կէս օրէն յետոյ ըսի, սակայն իրիկուան դէմ էր։ Մինչեւ որ գացինք արեւը մարը մտաւ։

Հ.— Մուսա պէյ ի՞նչպէս տարաւ իւր գրաւած անասունները, քշելո՞վ թէ քաշելով։

Պ.— Իւր ընկերք Ճէզմի պէյ, Խօմէր պէյ և Ջալօ Մուրատ քշելով կը տանէին այդ անասունները։

Հ.— Մուսա պէյ, ադկից զատ, ուրիշ չարիք մը ի գործ դրա՞ծ է։

Պ.— Իմ տեսածս այդ է, ուրիշ բան մը չեմ գիտեր։

Հ.— Մուսա պէյը, Ճէզմի պէյն, Խօմէր պէյն ու Ջալօ Մուրատն առաջուց կը ճանչնա՞ս։

Պ.— Ամեն օր մեր գիւղը կ'երթան կուգան և այդ պատճառաւ կը ճանչնամ։

Հ.— Ճամբու ծախքն ո՞վ տուաւ։

Պ.— Ալի աղան տուաւ։ Հոս մեր դրամով կ'ընենք մեր ծախքերը։

Հ.— Ստորագրէ քու այս յայտարարութիւնդ։

Պ.— Գրել չեմ գիտեր, կնիք ալ չունիմ։ Միայն մատս պիտի կոխեմ։

(Ջալօ կամ Ճիհանկիր գրել չգիտնալով, փոխանակ ստորագրելու մատը կը կոխէ։ Հարցաքննիչ դատաւորք եւս կ'ստորագրեն)։

* * *

Ցայտարարութիւնք Վարդերես գիւղացի Մանուկ Մելքոնեանի, երեսուն և չորս տարեկան, որ իբրեւ վկայ եկած է և ի Վէզիր խան կը բնակի։ Ետ երդման, արձանագրեալ ի 18 սեպտեմբեր 305։

Հ.— Ե՞րբ Պոլիս եկար։

Պ.— Ամիս մը առաջ կարաւանապետ Ալի աղայի հետ եկայ։

Հ.— Ալի աղայի հետ ո և է յարաբերութիւն ունի՞ս։

Պ.— Ոչ։

Հ.— Քիւրտ Մուսա պէյի դէմ դատ մը ունի՞ս։ Քեզի չարիք մը հասուցա՞ծ է։

Պ.— Դատ մը չունիմ։ Բան մը ըրած չէ ինծի։

Հ.— Պոլիս գալու համար ճամբու ծախքդ ո՞վ տուաւ։

Պ.— Ալի աղան տուաւ։

Հ.— Ինչո՞ւ Պոլիս եկար։

Պ.— Վկայելու համար։

Հ.— Ի՞նչ գիտես, ըսէ՛։

Պ.— Անցեալ ռամազան ամսոյ չորսին ուրբաթ օրը Յովսէփին հետ Բաղէշէն կուգայի, երբ չորս ձիաւորք լեռնէն գալով, Կէօլպէնտին քովի ջուրին մօտն, որուն անունը չեմ գիտեր, կարաւան մը իջեւանած էր, անոր մօտեցան։ Ետոյ յիսուն վաթսունի չափ հետիոտն մարդիկ եկան։ Չորս ձիաւորք, չորս ձի և մէկ ջորի մը բեռցնելով գացին և հետիոտն մարդիկ ալ սուրով հակերու չուանները կտրեցին և մէջը գտնուած ապրանքն առնելով մեկնեցան։

Հ.— Ձեր գտնուած տեղւոյն և կարաւանին եղած տեղւոյն մէջ ո՞րչափ հեռաւորութիւն կայ։

Պ.— Զիրար ճանչնալու չափ հեռու է։

Հ.— Բաղէշի մէջ ի՞նչ գործ ունէիք։

Պ.— Ցորեն առնելու գացած ըլլալով, չափ մը ցորեն առած կը վերադառնայի։

Հ.— Ժամը քանի՞ն կար։

Պ.— Իրիկուան ժամ մէկը կար։

Հ.— Հեծեալներն ո՞վ էին, հետիոտն եկողներն ո՞վ էին։

Պ.— Հեծեալներն էին Մուսա պէյ, Ճէզմի պէյ, Խօմէր պէյ եւ Ջալօ Մուրատ։ Իսկ հետիոտն եկողներուն մէջ Պետոն, Ջէգոն և Հասոնն ճանչցայ։ Միւսները չը կրցայ ճանչնալ։

Հ.— Ըսիր թէ այդ դէպք պատահած ատեն ժամ մէկն էր։ Միթէ մութ չէ՞ր։

Պ.— Արեւ կար։

Հ.— Իրիկուան ժամ մէկին արեւ կ'ըլլա՞յ։

Պ.— Արեւ կար։ Չեմ գիտեր թէ ժամ քանի՞ն էր։

Հ.— Ձեր երկրին մէջ ժամ քանի՞ն արեւը մարը կը մտնէ։

Պ.— Չեմ գիտեր։

Հ.— Ասոնք արդէն կը ճանչնայի՞ր։

Պ.— Գիւղը կերթան կուգան եւ այդ պատճառաւ կը ճանչնամ։

Հ.— Այն օրը ժամ քանի՞ն մեկնեցաք Բաղէշէն։

Պ.— Առաւօտուն, արշալոյսին մեկնեցանք Բաղէշէն։

Հ.— Բաղէշ ձեր գիւղէն ո՞րչափ հեռու է։

Պ.— Չեմ գիտեր։

Հ.— Ամեն ատեն Բաղէ՞շ կերթաք ցորեն գնելու։

Պ.— Երբ ցորեն չըլլայ, այն ատեն Բաղէշ կերթանք։

Հ.— Մուսա պէյ ադկից զատ ուրիշ գէշութիւն մը ըրա՞ծ է։

Պ.— Չեմ գիտեր։

Հ.— Գողերն երբ կարաւանը կը կողոպտէին, դուք չվախցա՞ք։

Պ.— Մենք այդ պահուն քարի մը ետեւ պահուըտած էինք։ Մենք զանոնք կրնայինք տեսնել, սակայն անոնք չէին կրնար զմեզ տեսնել։

Հ.— Ձեզմէ զատ ուրիշ մարդ կա՞ր հոն։

Պ.— Չտեսայ։

Հ.— Դու յետոյ Մուշ գացի՞ր, կառավարութեան իմաց տուի՞ր։

Պ.— Ոչ։

Հ.— Ալի աղա ո՞րկից իմացաւ թէ դուք այդ դէպքը տեսած էք և ի՞նչպէս զձեզ գտաւ։

Պ.— Այդ դէպքէն յետոյ գիւղս գացի. շաբաթ մը յետոյ կովս ծախելու համար Մուշ գացի։ Չը կրցայ ծախել և երբ կը վերադառնայի Մշոյ շուկային մէջ Ալի աղան տեսայ ու ըսի իրեն թէ տեսած էի իւր կարաւանի կողոպտուիլն և թէ երբ որ ուզէ պատրաստ եմ վկայելու։ Կովս առնելով գիւղ վերադարձայ։ Մէկ քանի օր յետոյ Ալի աղա եկաւ և զիս առնելով բերաւ։

Հ.— Գողերն երբ կարաւանը կողոպտելով գացին, յետոյ Ալի աղային հետ չտեսնուեցա՞ք։

Պ.— Վախցանք եւ չգացինք։

Հ.— Ըսիր թէ Մշոյ շուկային մէջ Ալի աղան տեսած ես։ Ինչո՞ւ համար Ալի աղան քեզ տեղական կառավարութեան չտարաւ և յայտարարութիւններդ արձանագրել չտուաւ։

Պ.— Չեմ գիտեր, տեղական կառավարութեան չտարաւ. Պոլիս բերաւ։

Հ.— Ստորագրէ՛ քու այդ յայտարարութիւններդ։

Պ.— Գրել չեմ գիտեր. կնիք ալ չունիմ. մատս պիտի կոխեմ։

(Մանուկ գրել չգիտնալով ստորագրութեան տեղ մատը կը կոխէ։ Հարցաքննիչ դատաւորք եւս կ'ստորագրեն)։

* * *

Ցայտարարութիւնք ամբաստանեալ Մուսա պէյի, արձանագրեալ 20 սեպտեմբեր 305։

Հ.— Ձեր անունը, ձեր հօր անունն ի՞նչ է, ո՞ւր տեղացի էք, քանի՞ տարեկան էք։

Պ.— Անունս Մուսա է, հօրս անունը Միրզա պէյ։ Մշոյ Ճինեար գիւղէն եմ և երեսուն չորս-երեսուն և հինգ տարեկան եմ։ Ժամանակ մը միւտիրութեան պաշտօն վարեցի. իսկ այժմ վարձակալութիւն կ'ընեմ։ Ամուսնացեալ եմ, երեք կին, երկու մանչ ու երկու աղջիկ զաւակներ ունիմ։ Հինգ հատ ագարակ և տուն մը ունիմ։

Հ.— Ալի աղա դատ բացած է ձեզ դէմ, ըսելով որ ռամազան ամսոյ չորսին իրիկուան դէմ իփթարէն յետոյ դուք, Ճէզմի պէյ, Խօմէր պէյ և ուրիշ ձիաւոր մը յիսուն վաթսուն հետիոտն մարդոց հետ իւր կարաւանը կողոպտած էք Մշոյ ստորոտը գտնուած Կէօլպէնտլէր անուն տեղն, ուր իջեւանած էր Հալէպէ Վան գնացած պահուն, և թէ բոլոր ապրանքներն առած և զինքը դանակոծած էք հրացանի բունով։

Պ.— Կէօլպէնտլէր ըսուած տեղը Մուշէն տասներկու ժամ և Բաղէշէն չորս ժամ հեռաւորութիւն ունի։ Ես այն ատեն Խոյթ գիւղն էի, որ Կէօլպէնտլէրէն 13-14 ժամու չափ հեռու է։ Մանաւանդ Ռամազանի 4ին Բարէզին գիւղն էի, որ նոյնպէս Կէօլպէնտլէրէն 12-13 ժամ հեռաւորութիւն ունի։ Վճարեկ ատենի անդամ Իպրահիմ պէյ նոյն օրն Օյզութ գիւղն եկեր և մարդ մը ղրկեր է զիս բերելու համար։ Այդ մարդ նոյն գիւղէն արշալոյսէն առաջ Բարէզին գիւղն եկաւ և ըսաւ թէ Իպրահիմ պէյ զիս կուզէր։ Այս մարդ Օյզութցի Րէշիտ Զաուշի տղան էր, Մամի, որուն հետ արշալոյսին ճամբայ ելանք։ Արեւու ծագումէն յետոյ Օյզութ հասանք և Իպրահիմ պէյի հետ տեսնուեցայ։ Այն առարկութիւն, թէ կարաւանն ես կողոպտած եմ, անհիմն է։

Հ.— Կէօլպէնտլէր անուն տեղն ո՞րչափ հեռու է Օյզութ գիւղէն։

Պ.— Հինգ ժամ։

Հ.— Այդ Կէօլպէնտլէր ըսուած տեղը ձեր Ճինեար գիւղէն ո՞րչափ հեռու է։

Պ.— Վեց ժամ։

Հ.— Իմաց տուողներ կան թէ կարաւանը դուք կողոպտած էք։

Պ.— Ո՞վ են։

Հ.— Վարդերես գիւղացի Ջալօ, Ալօ, Յովսէփ և Մանուկ։

Պ.— Վարդերես գիւղը Կէօլպէնտլէրէն վեց ժամ հեռու է։ Աւելի մօտ գիւղեր կան, ասոնք չէ՞ն տեսեր։ Ի՞նչպէս կ'ըլլայ որ անոնք կը տեսնեն։

Հ.— Ասոնցմէ ոմանք Բաղէշ երթալու կամ անտի վերադառնալու ատեն տեսած են։

Պ.— Վարդերեսէն Բաղէշ երթալու համար Կէօլպէնտլէրէն չանցնուիր, ուրիշ ճամբայ կայ։ Վարդերեսցիք իմ դատախազներս են և այն անձերն, զորս յիշեցիք, իմ դատախազներուս հետ ժամանակ կ'անցնեն։

Հ.— Լաւ գիտէ՞ք թէ Ռամազանի չորսին Իպրահիմ պէյ ձեզի լուր ղրկած էր և դուք ալ նոյն գիշերը մեկնած էք արշալոյսէն առաջ։

Պ.— Այո, լաւ գիտեմ։ Իպրահիմ պէյէն ալ կրնաք հարցնել։ Մանաւանդ որ կարաւանի կողոպտուիլն ալ Օյզութի մէջ իմացայ։

Հ.— Կարաւանապետ Ալի աղա ալ կ'ըսէ և ձեզ ալ ճանչցած է։

Պ.— Ես Ալի աղան բնաւ չտեսայ։

Հ.— Ալի կ'ըսէ թէ տեսած է զձեզ երբ կարաւանը կը կողոպտէիք և թէ վիզը փաթթուելով, վրան գտնուած ստակն առեր էք։

Պ.— Կարաւանը գիւղին քովէն կանցնի։ Կէօլպէնտլէր անուն տեղին քով մէկ քանի գիւղեր կան զիս կը ճանչնան։ Եթէ այդ տեսակ բան մը ըրած ըլլամ, այդ գիւղի բնակիչք հարկաւ պիտի տեսնեն։ Եթէ այդ գիւղի բնակիչներէ մէն ըսէ թէ ես այն օրն ադկից անցայ, ես ըրած պիտի ըլլամ։

Հ.— Ալի աղան թշնամութիւն մը ունի՞ ձեզ հետ որ երբ իւր ապրանքն ուրիշը կողոպտած է, զձեզ ամբաստանէ։

Պ.— Ո և է թշնամութիւն չունի. ես զինքը չեմ ճանչնար։ Հայերը զինքը գրգռած են և անիրաւ տեղը դատ բացած է ինծ դէմ։

(Հարցաքննիչ դատաւորին առաջարկութեամբ Մուսա պէյ, ստորագրութեան տեղ, իւր կնիքը կը դնէ, իւր յայտարարութեանց ներքեւ։ Հարցաքննիչ դատաւորք եւս կ'ստորագրեն։)

ՀԵՂԻՆԷ
ԿԱՄ
ԾԱՂԿԱՆՑ ԿՈՂՈՎԸ
[illegible]
Թարգմանեց ի ֆրանսերէնէ
ՏԻԿԻՆ ՇՈՂԱԿԱԹ Յ. ՏԷՐ ՍԱՐԳՍԵԱՆ
294 ԳԻՆ 100 ՓԱՐԱ 2—3

ԱՌՋԵՌՆ
ԲԱՌԱՐԱՆ
ԹՈՒՐՔԵՐԷՆԷ Ի ՀԱՅԵՐԷՆ
ՓՈՔՐԱԳԻՐ 10 ՂՐՇ.
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Պ. ՑԱԿՈԲԵԱՆ

Սոյն (Հայատառ) Թուրքերէնէ ի Հայ աշխարհիկ բառարանն որ կը պարունակէ Օսմ. գրականութեան բոլոր գործածական բառերն ու հազարաւոր ոճերը, յոյժ պիտոյ է ուսանողաց և ժողովրդեան։ Գաւառներէն ով որ 10 ղրշ.ի նամականիշ (1 ղրուշնոց) ղրկէ ի Պոլիս, Չաքմաքճըլար փողոց Թիւ 56, յանուն Բ. Պօղաճեանի, անմիջապէս կ'ընդունի մի օրինակ։ 289 3—10

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ Յ. ՊԷՅԱՋԵԱՆ

ԸՆԹԱՑՔ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ
ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
Ա. Տարի
ԵՐԿՐՈՐԴ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Բարեփոխեալ ըստ ծրագրոյ և յանձնարարութեամբ Պատ. Ուսումն. Խորհրդոյ Ազգային Կեդր. Վարչութեան։

Ի ՊԷՏՍ
Դ. Դասու Ազգ. Նախակրթարանաց
ԳԻՆ 2 ՂՐՇ. ԿԷՍ
Կը գտնուի ամեն հայ գրավաճառաց քով

* * *

Մեր Քաղաքական Աշխարհագրութեան Ընթացքին Ա. տարւոյն Ա. տպագրութիւնն սպառած ըլլալով, մաքուր տպագրութեամբ վերստին ի լոյս ընծայեցինք։

Սոյն Երկրորդ տպագրութիւնն առաւել օգտակար ընծայելու փափաքանօք պաշտպան համարեցինք, առանց առաջնոյն ուղղութիւնն կորսնցնելու, բարեփոխումներ ներմուծել, յանձնարարութեամբ Կեդր. Վարչ. Պատ. Ուսումն. Խորհրդոյ, եւ հետեւողութեամբ այն ծրագրոյն, զոր գծած է նորերս։

Ըստ այսմ, Եւրոպական Թուրքիա, Ասիական Թուրքիա Եգիպտոս եւ այլն, որք Օսմանեան Կայսրութիւնը կազմող երկիրներն են, եւ զորս Ա. տպագրութեան մէջ համառօտիւ իմն խօսուած էր, նման միւս տէրութեանց, ի մի հաւաքեցինք, և խօսեցանք ա՛յնպէս և ա՛յն ընդարձակութեամբ, որպէս կը տրամադրէր ծրագիրն, որոյ համեմատ ուսանողն առաջին տարւոյն մէջ իսկ պարտի ուսանիլ երկիրն, որ իւր հայրենիքն է, ուր կը բնակի, եւ զորմէ կը խօսի ամեն օր։

Բաց աստի Ափրիկեան եւ Ամերիկեան երկիրներն համառօտեցինք, կարգ մը երկրորդական գիտելիքներ յապաւեցինք, եւ ուրիշ կարգ մը հարկաւոր գիտելիքներ աւելցուցինք, Թուրքիոյ Հայ Հասարակութեան եւ իւր ներքին վարչային գրութեան վրայ կարեւոր ծանօթութիւններ տուինք, Թուրքիոյ սահմանակից երկիրներու, այն է Անդրկովկասու եւ Պարսկաստանի վրայ առանձինն խօսեցանք։

Ահա այս բարեփոխմամբ մեր Ընթացքին Ա. տարւոյն սոյն Բ. տպագրութիւնն կատարելապէս կը համապատասխանէ Պատ. Ուսումն. Խորհրդոյ Նոր ծրագրոյն Դ. Դասուն, ինչպէս կը վկայէ իւր իսկ վաւերագիրն, զոր կը զետեղեմք աստ։

«Զգաստական Ընթացս Աշխարհագրութեան՝ զոր յօրինեալ է Յարութիւն... Պէյազեան, ի պէտս Դ. Դասու Ազգային Նախակրթարանաց, յաղագս ամփոփ բովանդակութեան որ ի նմայն անհրաժեշտ գիտելեաց, եւ հաւատարիմ համաձայնութեան ընդ առ ի մէնջ հաստատեալ նորոգ ծրագրի դպրոցական ուսմանց՝ մատադիր վաւերացուցանեմք։»

Աստանօր աւելորդ չենք համարիր ազդարարել թէ՝ մեր Քաղաքական Աշխարհագրութեան Ընթացքին Բ. Տարին նախապէս պատրաստուած և Կեդր. Վարչ. Պատ. Ուսումն. Խորհրդոյ հետեւեալ վաւերագրաւ հրատարակած է։

«Ազգ. Կեդր. Վարչ. Ուսումն. Խորհուրդս ձեռնհաս քննիչի միջոցաւ ի քննին առնելով Պէյազեան Յարութիւն... երկասիրած Քաղաքական Աշխարհագրութեան Ընթացքին Բ. տարին, կը յայտարարէ թէ՝ խնամով եւ հմտութեամբ յօրինած գործ մ'է, եւ արժանի գործածութեան յԱզգ. Վարժարանս»։

Վասն որոյ եւ ընտրեալ դասագրոց կարգն անցնելով զայն, կը յանձնարարենք Պատ. տեսչաց եւ ուսուցչաց ընդունիլ զայն Ազգ. Վարժարանաց մէջ։

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՅԱՋԵԱՆ

ԱԶԴ

Ալչաօխան շոգենաւը, նաւապետ Համպլին, Լիվըրբուլէն աստ հասաւ ընդհանուր վաճառքով։ ԻՏ ԼԱՖՈՆՏԷՆ
Գործակալ Ալչաօխանի Ընկ.

ԱԶԴ

Փորձառու եւ մայրաքաղաքիս մէկ քանի ընտանեաց մէջ պաշտօն վարած անձ մը պատրաստ է Ֆրանսերէնի, գերմաներէնի եւ անգլիերէնի դասեր տալ, ինչպէս եւ կրկնատումար տոմարակալութիւն, պարզ եւ դիւրին մեթոտով, չափաւոր գներով։ Դիմել Ա. հասցէիւ լրագրոյս գրասենեակը։ 301 2—4

ԳԱՂՏՆԻՔ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏ
ՄՈԳՈՒԹԵԱՆ

Հեղինակք
Յովհ. Գասարճեան և Յովհ. Գազանճեան

Բովանդակութիւն

Երեւակայութիւն.— Երազ.— Երեւմունք, մոգական.— Հեռատեսութիւն և ծածկատեսութիւն.— Ձեռք առ աչօք.— Նախազգացում.— Գուշակութիւն.— Կենդանային Մագնիսականութիւն.— Ակնհարութիւն եւ այլն։

Սոյն գիրքն որ 432 մեծադիր երեսներէ բաղկացեալ է, իւր արտաքոյ կարգի հետաքրքրական, հմտալից եւ օգտակար պարունակութեամբն ամեն կարգի անհատից համար ընթերցանութեան մասնաւորապէս արժանի գիրք մ'է. գինն է 15 ղրշ.

Կը ծախուի Պաշտ.-Գ.տրու. ջրավաճառ Պօղոս աղայի եւ բոլոր հայ գրավաճառաց քով։

Վաճառման կեդրոնատեղին է Պոլիս, Գանճէ-Գաբու ջրավաճառ Աղամալեան Յակոբ աղայի խանութը։ 286 6—12

ՏՈՔԹ. ՃԷՎԱՀԻՐՃԵԱՆ

Գաւառաց մէջ շատ տարիներ քաղաքային բժշկութեան պաշտօնն յաջողապէս վարելէ յետոյ, այժմ Կ. Պոլիս հաստատուած է, և իւր բնակարանն (ի Վլանկա, Յունաց Ս. Թորոս եկեղեցւոյ կից,) հիւանդներ կ'ընդունի ձրիապէս՝ չորեքշաբթի արտաքին հիւանդութեանց համար, և շաբաթ օր ներքին հիւանդութեանց համար, մինչեւ կէս օր։ Վկայեալ աղքատ հիւանդաց վրայ վիրաբուժական գործողութիւններն եւս ձրի կը կատարէ։ Շաբթուն միւս օրերը մինչեւ կէս օր հիւանդ կ'ընդունի, մասնաւորապէս ծննդական գործարանաց հիւանդութիւնք, մանկաբարձութիւն, և վիրաբուժական գործողութիւնք.— քարահանութիւն, խեղաբուժութիւն, լուսնոտութիւն, եւն. որոց վրայ յատուկ փորձառութիւն ունի։
58 18—20

ՀԱՅ ԹԷՅԱՎԱՃԱՌ
Կ. ԽԱՎՐՈՒԵԱՆ և Յ. ԽՍԱԳՈՒԼԵԱՆ
10 Ճէլալ-պէյ խանի տակը 10
ՉԻՆԱՍՏԱՆԻ, ՃԱՎԱՅԻ ԵՒ ՀՈԼԱՆՏԱՅԻ
ԸՆՏԻՐ ԵՒ ԱԽՈՐԺԱՀԱՄ ԹԷՅԵՐ

Վաճառատունս իւր հաստատութենէն ի վեր իւր ուղղութեամբ, պատուաւորութեամբ և անխարդախ գործառնութեամբ ստացած հռչակաւ, թէ գաւառներու մէջ և թէ յաստիս խիստ շատ յաճախորդներ գոհ ըրած է։

ՎԱՃԱՌՈՒՄՆ
ՄԵԾ ԵՒ ՓՈՔՐ ՔԱՆԱԿՈՒԹԵԱՄԲ
ԳԻՆԵՐԸ ՉԱՓԱՒՈՐ 52

ՄԱՄՈՒԼ խափանեալ զաւեշտաթերթի արտօնատէր Գէորգ Էֆէնտի Այվազեան Միտիլլիէն ընտիր ձիթաիւղ և օճառ, Թենետոսէն պատուական գինի և Իզմիրէն ընտիր օղի բերել տուած է, և աժան գնով կը վաճառէ Ղալաթիա Բէնչչէնպէչ-Բազար [illegible] խան։ Ասոնցմէ զատ, յատկապէս բերել տուած է Կիպրոսի պատուական գումանտարիան, Եւրոպայէն փոթ Սալամն եղբարց ընտիր գոնեաքները թէ՛ շիշերով և թէ՛ տակառով, և Սկիւտարի ընտիր «չավուշ իւզիւմիէն» ճերմակ գինի։ Նաեւ ամենաընտիր ձիթապտուղ, լուքիա և շաքար։ Յաճախորդք մեծապէս գոհ կը լինին ասոնց թէ՛ ընտրութեան և թէ՛ աժանութեան համար։ 55

ՍԳՈՏԻ ՄՈՒՌԻ ՁԿԱՆ ՕՇԱՐԱԿ
Կ. Պոլիս, 25 սեպտեմբեր 188

Պարոնայք Սգոդ և Պոուն,

Յորմէ հետէ սկսած եմ գործածել ձեր Սգոդի Օշարակը, միշտ լաւ արդիւնքներ ունեցայ մանկանց թուլային և անարիւնութեան հիւանդութեանց քանի մը դէպքերու մէջ։

Իմ կարծիքս է թէ այս համեղ և յաջող պատրաստութիւնը միշտ նախամեծար համարուելու է Մօրու ձկան իւղէն և կը յանձնարարեմ զայն։

ՏՐ. Ա. ԱՆՏՐԷԱՏԷՍ
Նախկին բժիշկ Օսմանեան բանակին

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Միւլքիյէ օլունաճագ օնպին քիլօ բուղտէնը զէյթին պէհէր դըյէսի թեօրթ ղրուշ օն փարայա թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ չուպաթը րումինին իւչիւնճի կիւնի դարարը դաթիսի վիրիլէճէկինտէն իթթասընա թալիպ օլանլարըն մագամը սէրասքէրի լէվազըմ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։
29 քեանունի սանի 1890 218
Նօ. 16 2—3

ԺԱՆ ԲՍԱԼԹԻ ‖ JEAN PSALTY
ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1867ին
ՄԹԵՐԱՆՈՑ ԵՒ ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԿԱՐԱՍԵԱՑ
Վաճառատուն ի Բերա Գապրիստան փողոց Թաղապետ. պաշտօնատան դիմաց
Գործարան ի Գուլէգարու Թիւ 657
Մասնաճիւղք Աղաճամի Թիւ 127 և Գուլէգարու Թիւ 659
Գիները խիստ աժան են

Ամեն տեսակ կարասիներ ննջարանի, սեղանատան, գրասենեակի և սրահներու ինչպէս նաև դրամատանց և վաճառականաց գրասենեակներու համար։ Կարասեաց հաստատուն կերպիւ պատրաստութեան համար չոր փայտեր կը գործածուին։ Ընկուզենիէ, վարդի փայտէ, [illegible] և այլ տեսակ փայտերէ կիտուածներ կը շինուին։ Վաճառատան մէջ նոյնպէս կը գտնուին ամեն տեսակ գորգեր, վարագոյրներ, մահճակալներ, մեծ հայելիներ և կահաւորման յատուկ կերպասներ ու կարասիներ։

Յանձնարարեալ կարասիք կարճ միջոցի մէջ շինուելով կը յանձնուին։ 50

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

111

ՆՈՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ԵՒ ՄԵՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 6,515,542
ՀԱՍՈՅԹ 1888 ՏԱՐՒՈՅ 2,085,347

ՆՈՐԹՀԸՐԸՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 3,581,000
ՀԱՍՈՅԹ 1888 ՏԱՐՒՈՅ 967,900

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դրամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար վիրենք ներկայացնել. նաև իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուժած վնասնին 17,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի:

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԻԹԱՅՄ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 500,000 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 102,345

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ: Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Գօմիսիոն խանի անկիւնն երկաթէ կամուրջին վրայ նայող սենեակն, առ **ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ** Գործակալ ի Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց

ԺՈՐԺ ԷՖԹԻՄԻԱՏԻՍ

Պոլիս Աշըր Էֆէնտի խանի ներքեւ Թիւ 17

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՀՈՎԱՆՈՑՆԵՐՈՒ

Հովանոցներու յատուկ Օ ՐՈԲԻՆՍՈՆ մթերանոցի հիմնադիրը, Պ. Ժորժ Էֆթիմիատիս, կը ծանուցանէ իւր բազմաթիւ յաճախորդաց և պատուարժան հասարակութեան թէ Աշըր Էֆէնտի խանին ներքեւ գտնուած իւր Թիւ 15 մթերանոցն, ամբողջ ապրանքներով ուրիշի փոխանցած և նոյն խանի ներքև Թիւ 17 վաճառատունը բացած է: Այս նոր վաճառատան մէջ կը գտնուին թէ՛ արանց և թէ կանանց համար ամէն տեսակ մետաքսեղէն ու բրդեղէն հովանոցներ, բրդեայ գօտիներ, ֆանելաներ, Թաւրզօ տարատներ, ձեռաց սրբիչներ, անձեռոցներ, թաշկինակներ և այլ այդ կարգի ապրանքներ, բոլորն ալ խիստ դիւրամատչելի գներով: 44

ՀԱԶԻ ՇՆՉԱՐԳԵԼՈՒԹԵԱՆ, ՊՐՈՆՇԻԴԻ, ՀԱՐԲՈՒԽԻ, ՑՐՏԱՌՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՁԱՅՆԻ ԿԵՐԿԵՐՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

POWELL'S BALSAM OF ANISEED.
TRADE MARK.

ՇՆՉԱՓՈՂԻ ԵՒ ԽՈՂՈՎԱԿԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ դէմ իբր ապահով դարման այս դեղին վայելած համբաւը միշտ կը հաստատուի իւր բազմաթիւ նամակներով զորս Պ. Փուէլ կ'ընդունի անընդհատ որք գործածած և ճանչցած են նորա յատկութիւնները:

«Անգլիոյ Թագուհւոյն ՆԷԴԼԻ Թնդանօթակրոյն վրայ, ի Ռէիք, ըՍկովտիա.

«Սիրելի պարոն, Ըստ որում կը ներուէի յամառ հազէ մը որ գիշերը կ'արգելուր ինձ քնանալ և ցերեկը հանգիստ անցունել, Պ. սէմ. կոմս Փարթինէայան ձնորաքեց ինձ գործածել ձեր անզուգական բալասանէն անիսոնի հատիկներով և կրնամ հաստատել ձեզ թէ առաջին գործածութենէն իսկ զգալի բարւոքում կրեցի, առանց իսկ պէտք ունենալու գործածութիւն գազրեցնելու, և առաջին փոքր սրուակը բոլորովին բուժեց զիս: Ուստի անոր ազդեցութեան վրայ ունեցած մեծ վստահութեամբս կը յանձնարարեմ զայն այլոց. (Ստոր.) Վ. ԼԻՆՏՁԷԼ, Նեդլի Թնդանօթակրէն.»

Կը վաճառուի ամէն դեղատանց և արտօնեալ դեղերու վաճառականաց քով, շիշը 1 շիլին ½ բէնսի, 2 շիլին 3 բէնսի և 11 շիլինի:—Պատրաստեալ ձեռամբ ԹՈՄԱՍ ՓՈՒԷԼԼԻ, 4, Ալպիոն Բալէյս, Պլաքֆրիէրս Ռօտ, Լոնտոն:

Մեծաքանակ և փոքրաքանակ կը վաճառուի Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ ներկայացուցչին քով.
61 Մ. ԷՏՄՈՆՏ ԳԱՐՈՒԱՆԱ
Անգլիական ընդհանուր մթերանոց, Վալիտէ, պահականոցէն քով, հակառակ Թրամվէյին, 95 և 67

ՍԱԼԻՀ ՍԸՏԳԸ

ՊՈԼԻՍ, ՍՈՒԼԹԱՆ ՊԱՅԱԶԻՏ, ՕԴԱՃՈՒԼԱՐ ՊԱՇԸ ԹԻՒ 61

Արանց, կանանց և տղայոց համար ամէն կարգի գեղեցիկ ու դիմացկուն կօշիկներ կը պատրաստուին Ֆրանսական առաջնակարգ ապրանքներէ: Այս խանութը դիմող յաճախորդք մեծապէս գոհ պիտի լինին մանաւանդ գներու աժանութենէն: 2 թիւէն 4 թիւ կօշիկներու կարով պատրաստուածները հինգ ղրշ աւելի պիտի ըլլան փայտէ գամով պատրաստուածներէն: 4 թիւէն 6 թիւի համար 5 ղրշի յաւելում մը պիտի ըլլայ այդ տարբերութեան վրայ:

Ղրշ	տեսակ	Ղրշ	տեսակ
85	ամէն տեսակ կարով պօթին կալոշ	33	կնոջ մուճակ
52	սկարբին կարով	40	պալատական կալոշ
140	կալոշով մոյկ կարով	70	կնոջ համար պօթին կալոշ
65	պօթին կարով	45	16 թիւէն մինչ 21 թիւ պօթին կալոշ տղայոց համար
80	մէստ կալոշ գամով	150	թէլաթին և ուղտի մորթէ մոյկ
140	ամէն տեսակ մոյկ		
160	փայլուն մորթէ մոյկ		

Տղայոց յատուկ կօշիկներու 21 թիւէն վեր եղածներուն համար հինգ ղրշի յաւելուած մը պիտի ըլլայ: Ցատկապէս յանձնարարուած կօշիկներու համար հարիւրին տասը յաւելում մը պիտի ըլլայ այս գնոյն վրայ: 43 19—24

EMULSION SCOTT

(ՍԳՈՏԻ ՕՇԱՐԱԿ)

ՄՈՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ԶՈՒՏ ԻՒՂ

Հիպոֆոսֆիթ կրով և սօտայով

Պատրաստեալ ձեռամբ ՍԳՈՏԻ և ՊՕՈՒՆԻ, ի Նիւ-Եորք:

Կաթին չափ ախորժահամ է

Մորուի ձկան հում իւղի բոլոր յատկութիւններէն զատ, հիփոֆոսֆիթներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ Թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոցերը
Կը բուժէ հազը, ցրտառութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ծիւրածութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, ախորժ համ ու հոտ ունի, դիւրամարս է, և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն.

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով:
Գործակալարք ի Կ. Պոլիս. ՀԱՄՄԸՐ ԵՒ ՀԻՐՇԼ. 81

Ա. ՄԱՅԵՐ ԵՒ ԸՆԿ.

Բերա, Թիւնէլի հրապարակ և Պոլիս, Կամուրջին գլուխը
Ձմրան համար մեծ քանակութեամբ
նոր հանդերձներ եկած են
ՉԱՓԱԶԱՆՑ ԱԺԱՆ ԳՆԵՐՈՎ.

[illegible]
ԲԱՐԻԶԵԱՆ ՆՈՐ ԱՊՐԱՆԱՑ
ԿԱՆԱՆՑ ՀԱՄԱՐ 287

NUBIAN BLACKING
Produces a POLISH without Brushing Equal to PATENT LEATHER On BOOTS, SHOES And LEATHER GOODS
NUBIAN IS WATERPROOF.

ՆՈՒՊԻԱԿԱՆ ՆԵՐԿ

Խիստ յարմար է ներկելու համար կօշիկներն որք առաջին անգամէն կը փայլին, առանց խոզանակելու պէտք ունենալու: Այս փայլը, որ նշանաւոր պայծառութիւն մ'ունի, ամբողջ շաբաթ մը կը տևէ: Կօշիկներն անթափանցելի կ'ընէ ջուրի և խոնաւութեան: Ցեխը կամ ուրիշ աղտեղութիւնները դիւրաւ կը վերցուին թրջած լաթով մը, առանց փոխելու ներկին փայլը կամ գոյնը:

Այս ներկը կը յարմարի արանց և կանանց ամէն տեսակ կօշիկներու: Կարելի է գործածել զայն նորոգելու համար ճամբորդութեան կաշեայ անօթները:

Գործածման եղանակ. Ներկելի առարկայն խնամով սրբել, այնպէս որ հին ներկէն հետք չմնայ: Ապա փայլուն հեղուկէն քսել, կա՛մ սպունգի տարով մը կա՛մ վրձինով: Թրջուած մակերևոյթն ինքնին կը չորնայ:

Զգուշանալ կեղծերէն.

Ընդհանուր կեդրոնատեղին է ԷՏՄՈՆՏ ԳԱՐՈՒԱՆԱ, Անգլիական Ընդհանուր մթերանոց, Վալիտէ, պահականոցին քով, հակառակ Ղալաթիոյ Թրամվէյին, Թիւ 95 և 97, Ղալաթիա: 67

ROYAL VICTORIA

ՄԱԶԵՐՈՒ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ

ԱՆՎՐԻՊԵԼԻ ԴԱՐՄԱՆ
ՄԱԶԵՐՈՒՆ, ՄՕՐՈՒՔԻՆ ԵՒ ՊԵԽԻՆ ՏԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ
ԻՐԵՆՑ ՈՅԺՆ ԵՒ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԳՈՅՆԸ

Գործածութիւնը դիւրին. կ'արգիլէ մազերուն թափիլը. Չհերցնէր բայց ապահով արդիւնք յառաջ կը բերէ. Բնական և փայլուն գոյն կուտայ մազերուն: Գործածութիւնը բազմածախս չէ.

ՆԵՐԿ ՉԷ ՉԷ ԱՅՍ

Փափաքեալ արդիւնքն ընդհանրապէս յառաջ կուգայ 10—15 օր յետոյ

Այն անձինք որք ծանր հիւանդութիւններէ ելած են; անոնք որ մտատանջութիւններ ունին, կանայք որ կաթ տուած են և մեծ յոգնութեանց ենթակայ բոլոր մարդիկ իրենց մազերը կորսնցնելու ենթակայ են. այս պարագայից մէջ մանաւանդ ՄԱԶԵՐՈՒ ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ՎԻԳՏՈՐԻԱ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉԸ կոչուած է,

ՄԵԾ ԾԱՌԱՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՄԱՏՈՒՑԱՆԵԼՈՒ

Ի Թուրքիա մեծաքանակ վաճառման համար միակ կեդրոնատեղին է ԷՏՄՈՆՏ ԳԱՐՈՒԱՆԱ, Մթերանոց անգլիական, Վալիտէ. Թիւ 95 և 97, Ղալաթիա: 68

GUERISON Prompte et Certaine !

Affections des voies urinaires, Blennorrhagies, Catarrhe, Cystite, Néphrite suppurée, Mal de Bright, Coliques néphrétiques, Enthérite chronique.

CAPSULES DE SANTAL DE LACROIX
PHARMACIEN DE 1re CLASSE
LAURÉAT de la SOCIÉTÉ de PHARMACIE de Paris
Lauréat et Ex-Préparateur de l'École supérieure de Paris
76, Rue du Château-d'Eau, 76
PARIS

DÉTAIL : DANS TOUTES LES PHARMACIES

Ընդհանուր մթերանոցն է ԲՐԻՏԱՆԱԿԱՆ ԴԵՂԱՐԱՆ ԺՈԶԷՖ ՔԱՆԶՈՒՔԻ, Մեծ փողոց Բերայի, և ԴԵՂԱՐԱՆ Ա. ՄԵՐՀԱՄԼԵԹՃԵԱՆ, Պոլիս, Պահչէ-Գափու, 18 46

ՇԻՐՔԷԹԻ 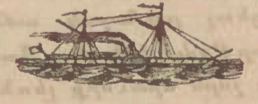 ԽԱՅՐԻԷ

ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿ

1890 Յունուար 16 Երեքշաբթի օրէն սկսեալ մինչև ցնոր ծանուցումն

(Բաց ի կիրակի օրերէն) Եւրոպական եզերէն կամուրջ իջնող շոգենաւուց երթեւեկութիւն

Ժ. Վ. Թ.

1 40 Ենիմ. Մէզարբ. Պէյլէր. Թարաբ. Ենիքէ. Պոյաճ. Ռ. Հիսար (Արնաւուտգիւղի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի) 17
2 30 Ենիմ. Մէզբ. Պէյլ. Թարաբ. Ենիքէ. Միրկ. Պոյաճ. Ռ. Հիսար [Արնաւուտգիւղի շոգ. հետ պիտի հաղորդակցի բացի ուրբաթէ) 18
2 35 Ռ. Ա. Գավաք Մէզբ. Պէյլէ. Թարաբ. Պէյքօզ Գանտիլլի [Գանտ. շոգ. հետ պիտի հաղորդակցի. ուր. օրերը Վանիգ. Չէնկ. Պէյլ. Պ. Պէշիկ] 20
3 15 Ենիմ. Մէզարբ. Պէյլէր. Թարաբ. Ենիքէ Ալթէն. Միրկէն Պոյճ. Ռ. Հիսար Պէշիկ (Արնվ. գիւղի շոգ. հետ պիտի հաղորդակցի. Ուրբաթ օրերը ժամ 3ին մեկնի) 21
4 30 Ենիմ. Մէզբ. Պէյ. Թարբ. Ենիք. Ալթէն. Միրկ. Պոյաճ. Ռ. Հիսար. Պէշիկ Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիկ. 33
6 — Ենիմ. Մէզբ. Պէյլէր. Թարբ. Ենիք. Ալթէն. Միրկ. Պոյաճ. Ռ. Հիսար Պէշիկ Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիկ 12
7 — Ենիմ. Մէզարբ. Պէյլէր. Թարաբ. Պէյքօզ Բոյաճ. Ենիք. Միրկ. Գանլըճ. Ռ. և Ա. Հիսար Կանտիլլ. Արնաւ. Չէնկ. Պէյլէր. Օրթագ. Գուրչ. Պէշիկ. Խասք. 2
8 15 Ա. և Ռ. Գավաք Ենիմ. Մէզարբ. Պէյլ. Թարբ. Ենիք. Ալթէնիս. Միրկ. Ռ. Հիսար Պէշիկ Արնվ. Գուրչ. Օրթ. Պէշիկ. 21
10 — Մէզարբ. Պէյլ. Թարաբ. Ենիքէ. Միրկ. Ռ. Հիսար Արնաւ. Օրթագ. Պէշ. 34

Ասիական կողմէն կամուրջ իջնող շոգենաւուց

1 30 Արնվ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիկ. 2
1 35 Ենիք. Ալթէն. Պոյճ. Ռ. Հիսար Պէշիկ Արնաւ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիկ. 19
2 — Պէշիկ Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիկ. 19
2 30 Ռ. Հիսար Պէշիկ Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիկ. 34
3 — Պէշիկ Արնաւուտ. Գուրչ. Օրթագեղ Պէշիկթաշ 22
3 30 Ռ. Հիսար Պէշիկ Արվ. Գուր. Օրթ. Պէշ. Գապ. 23
4 15 Պէշիկ Արնաւ. Գուրուչ. Օրթագ. Պէշիկ. Գապ. (Ուրբաթ օրերը 4ին և Գապ. չպիտի հանդիպի) 31
10 50 Ռ. Հիսարէն ուղղակի կամուրջ 2
11 20 Պէշիկէն ուղղակի կամուրջ (բացի ուրբ.) 22

Ասիական եզերքէն կամուրջ իջնող շոգենաւուց

1 40 Վանիգ. Չէնկ. Պէյլ. Գուզ. 32
1 40 Պէյքօզ Բաշլամ. Զուլ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. (Գանտ. պիտի հաղորդ.) 23
2 15 Պէշիկ Գանտ. Վանիկ. Չէնկ. Պէյլ. Գուզգ. Պէշիկթաշ 28
3 15 Պէյքօզ Բաշլամ. Զուլպուլ. Գանլճ. Ա. Հիսար Գանտ. (Գանտ. պիտի հղրդ. Ուրբաթ օրերը Վանի. Չէնկ. Պէյլ. Գուզգ. Պէշիկ.) 20
3 20 Չէնկէլ. Պէյլէր. Գուզգ. Խասք. 19
4 — Գանտ. Վանիգ. Չէնկէլ. Պէյլէր. Գուզգ. Պէշիկ. (Բացի ուրբաթէ) 17
4 50 Գանտ. Վանիգ. Չէնկէլք. Պէյլէրպ. Գուզգ. Խասքիւղ (Բացի ուրբաթէ) 18
5 — Պէյքօզ Բաշլամ. Զուլպուլ. Գանլճ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիգ. Չէնկ. Պէյլ. Գուզգ. Պէշիկ. 23
6 15 Միրկ. Ռ. Ա. Հիսար Գանտ. Արնվ. Չէնկ. Պէյլ. Օրթ. Գուզգ. Պէշիկ. Խասք. 20
9 15 Պէյլէրպ. Թարաբիա Պէյք. Բաշլ. Զուլ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիգ. Չէնկ. Պէյլ. Գուզ. Խասքիւղ 28
10 20 Գանտ. Չէնկ. 28
11 — Գուզգունճուքէն ուղղակի կամուրջ (Բացի Ուրբաթէ) 19

(Բաց ի կիրակի օրերէն) կամուրջէն Եւրոպական եզերք երթեւեկող շոգենաւուց ժամերը

2 45 Պէշիկ. Օրթագ. Գուր. Արնաւուտք. Պէշիկ Ռ. Հիսար Միրկ. Ենիք. Թար. Պէյ. Մէզարբ. Ենիմ. 32
3 15 Գապաթ. Խասք. Պէշիկ. Գուզգ. Օրթ. Պէյլէր. Չէնկէլ. Արնվ. Գանտիլ. Ա. և Ռ. Հիսար Գանլըճ. Միրկ. Ենիք. Բաշլ. Պէյք. Թարաբ. Պէյ. Մէզ. Ենիմահալլէ 2
4 15 Պէշիկ. Օրթ. Գուր. Արնվ. Պէշիկ Ռ. Հիսար, Պոյճ. Ենիք. Թարաբ. Պէյլէր. Մէզար. Ենիմ. 22
5 15 Խասք. Պէշիկ. Գուզգ. Օրթագ. Պէյլ. Չէնկ. Արնվ. Գանտ. Ա. և Ռ. Հիսար Գանլ. Միրկ. 20
6 — Գապաթ. Պէշիկ. Օրթագ. Գուրուչ. Արնաւ. Պէշիկ. Ռ. Հիսար Միրկ. Ալթէն. Ենիք. Պէյք. Թարաբ. Պէյ. Մէզր. Ենիմ. և Գավաքներ 21
7 — Պէշիկ. Խասք. Գուզգ. Պէյլ. Չէնկ. Արնվ. Գանտիլ. Ա. և Ռ. Հիսար Միրկ. Ենիք. Պէյքօզ Թարաբ. Պէյլէր. 23
8 30 Պէշիկ. Օրթ. Արնաւ. Պէշ. Ռ. Հիսար Միրկ. Ենիք. Թարաբ. Մէզար. Պէյ. 34
9 30 Պէշիկ. Օրթ. Արնվ. Ռ. Հիսար Միրկ. Ենիք. Պէյքօզ Թարաբ. Պէյլէր. Մէզարբ. Ենիմ. [Բացի ուրբաթէ] 20
10 30 Ռ. Հիսար Պոյճ. Միրկ. Ալթէն. Ենիք. Թարաբ. Պէյլէրպէյի. Մէզար. Ենիմ. 17
11 20 Ենիք. Թարաբ. Պէյ. Մէզբ. Ենիմ. 21
11 35 Պէշիկ Ռ. Հիսար Պոյճ. Միրկ. Ալթէն. Ենիք. 19

Կամուրջէն Եւրոպական եզերք երթեւեկող շոգենաւուց ժամերը

2 50 Ուղղակի Ռ. Հիսար 24
3 45 Ուղղակի Պէշիկ (Ուրբաթ օրերը 3 30ին) 33
9 55 Պէշիկ. Օրթ. Գուրուչ. Արնաւ. Պէշ. Ռ. Հիսար (Վ. ռափոր եկող շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի) 2
10 30 Պէշիկ. Օրթ. Գուր. Արնվտ. Պէշիկ 22
11 15 Գապ. Պէշիկ. Օրթ. Գուր. Արնավ. Պէշիկ Ռ. Հիսար. Պոյաճըք. 28
11 40 Պէշիկ. Օրթ. Գուրուչ. Արնվ. Պէշիկ [Բացի ուրբաթէ] 2
12 — Պէշիկ. Օրթ. Գուր. Արնվտ. 22

Կամուրջէն Ասիական եզերք երթեւեկող շոգենաւուց ժամերը

2 50 Խասքիւղ Չէնկէլքէօյ 19
3 35 Խասք. Գուզգ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիգ. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլ. Զուլպուլ. Բաշլ. Պէյք. 2
3 25 Ուղղակի Գանտիլլի [Բացի ուրբաթէ] 17
4 10 Ուղղակի Գանտիլլի (Բացի ուրբաթէ) 18
9 25 Պէշիկթաշ, Գուզգունճ. Պէյլէր. Չէնկէլ. Վանիգ. Գանտիլ. (Գավաքներ գացող շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի) 28
10 5 Գանտիլլի Ա. Հիսար Գանլ. Զուլ. Բաշլամ. Պէյք. Թարաբ. Մէզարբ. Գավաքներ (Ուրբաթները Պէյլերպէ.) 18
10 40 Խասք. Գուզ. (Բացի ուրբաթէ) 19
10 45 Պէշիկթաշ Գուզգնճ. Պէյլէր. Չէնկէլ. Վանի. Գանտ. Պէյք. (Ուրբաթ օրերը Խասք. Գանտ. Վ. ռափորի շոգ. հետ պիտի հաղորդակցի) 32
11 20 Գանտիլ. Ա. Հիսար Գանլըճ. Զուլ. Բաշլ. Պէյքօզ (Ուրբ. օրերը 11 25) 23
11 43 Գապթ. Գուզ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիգ. 34
11 55 Գուզգ. Խասքիւղ(*) 15

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

Իւսկիւտարէն	Կամուրջ	Կամուրջէն	Իւսկիւտար
— —	— —	— —	— —
— —	6 30 Պէշիկ	1 50	— —
— —	7 5	2 30 Պէշիկ	8 15
— —	8 5 Վ. ռափ.	2 50	9 5
1 30	8 20 Պէշիկ	3 35 Վ. ռափ	9 50
2 —	9 —	3 45 Պէշիկ	10 10 Պէշիկ
2 30 Պէշիկ	9 30	4 15	10 30 Ֆէրպ.
3 5	10 — Ֆէրպ.	4 30 Ֆէրպօթ	10 40 Գզ.
3 30 Ֆէրպ.	10 20 Պէշիկ	5 15 Վ. ռափ.	11 —
3 40	10 50	5 25	11 20 Ֆէրպ.
4 20	11 — Գուզգ.	5 45 Պէշիկ	11 20
4 50	11 10 Ֆէրպ.	6 15 Ֆէրպօթ	11 50
5 30 Ֆէրպ.	11 20	6 20	11 55 Գզ.**
5 25 Վ. ռափ.	11 40	7 5	12 5
6 10	12 5	— —	— —
— —	— —	— —	— —

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐ

Իւսկիւտարէն	Կամուրջ	Կամուրջէն	Իւսկիւտար
— —	6 30 Պէշիկ	— —	7 5
— —	7 5	2 5	8 15 Պէշիկ
1 45**	8 — Վ. ռափ.	2 30 Պէշիկ	9 5
2 30 Պէշիկ	8 20 Պէշիկ	3 35 Վ. ռափ	9 45
3 —	9 — Պէշիկ	3 50	10 10 Պէշիկ
3 40	9 30	3 45 Պէշիկ	10 30 Ֆէրպ.
3 30 Ֆէրպօթ	10 — Ֆէրպ.	4 30 Ֆէրպօթ	10 40
4 20	10 10 Պէշիկ	4 40	11 20 Ֆէրպ.
5 5	10 40	5 15 Վ. ռափ.	11 20
5 20 Ֆէրպօթ	11 10 Ֆէրպ.	5 25	11 40
*5 25 Վ. ռափ.	11 10	5 45 Պէշիկ	12 5
6	11 40	6 15 Ֆէրպօթ	— —
— —	12 5	6 25	— —

* Այս երթեւեկութիւն հրեից տօներուն, և շաբաթ օրերը Գուզգ. չպիտի հանդիպի:
** Բացի կիրակի օրերէ:

ՀԱՐԷՄ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

ԲԱՑ Ի ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐԷՆ

3 30 Հարէմէն Սալաճագ (բաց ի կիրակի օրերէն)
4 45 » » (կիր. օրերը ժ. 5 15)
10 40 » » (բաց ի կիրակի օրերէն)
11 25 » » (կիրակի օրեր ժ. 10 45ին)
8 — կամուրջէն Հարէմ Սալաճագ (բաց ի կիրակի օրերէն)
4 15 կամուրջէն Հարէմ անտի Սալաճագ (կիր. օրերը ժ. 5)
10 10 կամուրջէն Հարէմ անտի Սալաճագ (բաց ի կիրակի օրերէն)
11 10 կամուրջէն Հարէմ անտի Սալաճագ (կիրակի օրերը ժմ. 10 30ին):

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ ՍԻՐՔԷՃԻ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՒ

ԳԱՊԱԹԱՇԻ ՄԻՋԵՒ ԿԱՆՈՆԱՒՈՐ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

3 20 Իւսկիւտարէն Գապաթաշ Սիրքէճի
5 30 Իւսկիւտարէն Սիրքէճի
10 — Իւսկիւտարէն Սիրքէճի
11 10 » Գապաթաշ (Ենի գիւղի շոգենաւուն հետ կը հաղորդակցի)
4 30 Սիրքէճիէն Իւսկիւտար
6 15 Սիրքէճիէն Գապաթաշ Իւսկիւտար
10 30 Սիրքէճիէն Իւսկիւտար
11 20 Գապաթաշէն Իւսկիւտար

* Այս երթեւեկութիւնք Նոյ. 16էն յետոյ տեղի չեն ունենար:
* Բաց ի Ուրբաթ օրերէն.

Ծան.—[illegible] 161

ԽԱՐԻՍԽ

ԿԵՆԱՑ, ԵԿԱՄՏԻՑ ԵՒ ՕԺՏԻՑ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Ի ՎԻԵՆՆԱ

Գործողութիւնք 1889 Յունվար ամսուն

Այս ամսուան մէջ ստացուած եւ ստորագրուած 906 նոր մուրհակներ (բոլիս) որք կը կազմեն ապահովագրեալ դրամագլուխ,	Ֆր. 5,559,255
Բաժիններու գանձումն	» 1,543,300
Վճարումն մահուանց առթիւ	» 296,100
1888 դեկտ. 31ին երաշխաւորեալ հասոյթ	Ֆր. 86,699,959.12
Ամբողջութիւն ապահովագրեալ գումարաց	Ֆր. 408,448,921.35
Վճարեալ գումարք	» 141,324,497 —

Տեղեկութեանց համար դիմել առ ընդհանուր Գործակալատան Պ. ԼԻՕՆԷԼ ՊՕՆՏԻ, Թիւնէլի հրապարակ, տուն Մայէրի, երկրորդ յարկ. 27

Ընկերութեան սեղանաւորն է Պ. Ս. ԱՍԼԷՐ

ԴԵՂ ՋԵՐՄԻ ԵՒ ՏԵՆԴԻՑ

Տօքթօր Այէրի ջերմային հիւանդութեանց այս դեղն՝ որ անխառն բաղադրութիւն մի է զուտ բուսեղինաց, է դառնահամ և ազդու կազդուրիչ ամէն տեսակ Ֆիզիգական խանգարմանց, որ յառաջ կուգան ճախճախուտ ջալլերու ջերմոտ կլիմային վատ ու ապականեալ օդերէն, որուն օգտակարութիւնը և ազդեցիկ առողջարար յատկութիւնը երաշխաւորեալ է նորա անհամար արդիւնքը ստոյգ գիտութեամբն: Այս Ֆիզիգական խանգարումներն յառաջ կուգան օդին մէջ լողացող թունաւոր անտեսանելի նիւթոց միջոցաւ, որք թոքերէն անցնելով կը մտնեն արեան մէջ, կը խանգարեն լեարդը, և յառաջ կը բերեն տեսակ տեսակ ջերմեր և տենդեր, և արեան թունաւորումն, որոց առ անունները տրուած է. ջերմն և սարսուռ, թաղուն ջերմ, պարբերական ջերմն, ընդհատեալ ջերմն, մաղձային տենդ և հրատապ տենդեր:

Թունաւորեալ օդերէ առաջանալ հիւանդութիւնք կը պատահին այն տեղեր որ մշտնջենաւոր ապականեալ և թունաւորեալ է ճահիճներէ կամ ճախճախուտ վայրերէ բուրեալ ժահահոտ նիւթերով, կամ բաց աղբանոցներէ և ակօսներու ծակոտիներէն ելած թունաւոր կազերով, զորս մարդիկ կը ծծեն շնչառութեամբ:

Այէրի ջերմի ու տենդից դեղն կը ջնջէ այդ թունաւոր նիւթոց կամ կազերու ազդեցութիւնը և դուրս կը վանէ զայն մարմնոյն մէջէն, որոյ գործածութիւնն ստուգապէս անվտանգ և անվնաս է և օգտաւէտ ստոյգ, միայն թէ տրուած հրահանգին համեմատ գործածուի: Կը ծախուի Մինասեանի և ընկերաց Ամերիկեան վաճառատան մէջ ի Ղալաթիա Կոստանդնուպոլիս: 181

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ